

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Гуманітарно-правовий факультет

Кафедра прикладної лінгвістики

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи

магістра

на тему: «Зіставний аналіз префіксального заперечення в
англійській та українській мовах»

ХАІ.703.763л.035.719Л38.24О ПЗ

Виконала: студентка II курсу магістратури,
групи 763лМ

Спеціальність 035 «Філологія»

Освітня програма «Прикладна лінгвістика»

Травенко Єлизавета Сергіївна

Керівник: канд. філол. наук, доцент,
професор кафедри прикладної лінгвістики
Рижкова В. В.

Рецензент: доктор філол. наук, професор,
професор кафедри перекладознавства
імені Миколи Лукаша ХНУ ім. В.Н. Каразіна
Фролова І.Є.

Харків – 2024

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Факультет _____ Гуманітарно-правовий _____
(повне найменування)
Кафедра _____ Прикладна лінгвістика _____
(повне найменування)
Рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____
Спеціальність _____ 035 Філологія _____
(код та найменування)
Освітня програма Прикладна лінгвістика _____
(код та найменування)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

В.В. Рижкова

(підпис) (ініціали та прізвище)

« 06 » грудня 2024 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Травенко ЄлизаветіСергіївні _____
(прізвище, ім'я та по батькові)

1. Тема дипломної роботи Зіставний аналіз префіксального заперечення в англійській та українській мовах _____

керівник дипломної роботи Рижкова Вікторія Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри прикладної лінгвістики _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом Університету від «21» жовтня 2024 р. № 1942-УЧ _____

2. Термін подання студентом кваліфікаційної роботи – «29» листопада 2024р. _____

3. Вихідні дані до роботи Теоретична частина: праці науковців, що торкаються дослідження зіставного аналізу префіксального заперечення в англійській та українській мовах, як основа вивчення мов, опрацювання теоретичного матеріалу, правил вживання заперечних префіксів, проаналізувати вживання і особливості кожного заперечного префікса в англійській та українській мовах. Практична частина: тестове опанування теоретичного матеріалу, виконання тестів з уживанням заперечних префіксів, список слів із заперечними префіксами як засіб для відпрацювання складних випадків уживання англійської лексики _____

4. Зміст пояснювальної записки (перелік завдань, які потрібно розв'язати)

1. Проаналізувати теоретичне підґрунтя вивчення префіксального заперечення.
2. Визначити та класифікувати заперечні морфеми. 3. Визначити характеристику
префіксального заперечення в англійській та українських мовах. 4. Провести з опорою на
відібраний масив зіставний аналіз префіксального заперечення в англійській та українській
мовах. 5. Визначити особливості вживання префіксів в англійській та українських мовах.
6. Згрупувати відібраний матеріал у навчальні тести за предметною галуззю. 7. Створити
додаток з переліком слів, які вживаються з заперечними префіксами на матеріалі
відібраного масиву лексичних одиниць. _____

5. Перелік графічного матеріалу _____

Таблиць – 13, Рисуноків – 2, презентація в PowerPoint – 22 слайдів. _____

6. Консультанти розділів роботи.

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділи 1-3	Рижкова В.В. – кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри прикладної лінгвістики	27.02.2024	28.11.24
Спецчастина	Гелетка М.Л. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики	27.02.2024	28.11.24

Нормоконтроль _____ В.В. Рижкова _____ « 29 » листопада 2024р.
 (підпис) (ініціали та прізвище)

7. Дата видачі завдання «27» лютого 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

п/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів роботи	Підпис керівника
1	Теоретична частина: підібрати та провести аналіз відібраного теоретичного матеріалу стосовно заперечних префіксів в англійській та українських мовах; визначити особливості вживання заперечних префіксів, проаналізувати та виявити чим відрізняються, при перекладі, та які спільні ознаки мають	14 червня 2024	
2	Завершити роботу над теоретичною частиною дослідження. Практична частина: визначити які бувають типи тестування, особливості та обрати матеріал з вживанням заперечних префіксів в українській та англійській мовах.	06 вересня 2024	
3	Завершити роботу над практичною частиною дослідження. Спецчастина: створити тестові завдання на матеріалі відібраного масиву вживання заперечних префіксів в українській та англійській мовах	08 листопада 2024	
4	Підготувати кваліфікаційну роботу магістра в повному обсязі для подання на попередній захист.	15 листопада 2024	

Здобувач вищої освіти _____

Є.С. Травенко

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____

В.В. Рижкова

(підпис)

(ініціали та прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади вивчення префіксального заперечення.....	6
1.1.Визначення і класифікація заперечних морфем	6
1.2.Роль префіксів у створенні антонімів і контекстових протиставлень.....	10
1.3.Характеристика префіксального заперечення в англійській та українській мовах	12
ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 1	15
РОЗДІЛ 2. Зіставний аналіз префіксального заперечення в англійській та українській мовах.....	16
2.1.Особливості вживання префіксів un-/in-(il-, im-, ir-) в англійській мові.....	16
2.2.Вживання префіксу mis-/dis- в англійській мові	23
2.3.Вживання префіксу non- в англійській мові	28
2.4.Вживання префіксу ab- в англійській мові	29
2.5.Вживання префіксу ig- в англійській мові.....	30
2.6.Вживання префіксу a-/anti-/counter- в англійській мові.....	31
2.7.Функції префіксів не-/без- в українській мові	37
2.8.Порівняльна характеристика значень і семантичних відтінків префіксів un-/in- та не-/без-	39
ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 2	47
РОЗДІЛ 3. Особливості функціонування префіксального заперечення в контексті	49
3.1.Вплив контексту на семантику префіксальних антонімів	49
3.2.Конотативні та стилістичні відтінки вживання префіксальних антонімів....	56
3.2.Випадки семантичного невідповідності префіксальних антонімів в англійській та українській мовах	59
ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 3	69
РОЗДІЛ 4. Практичний аспект використання заперечних префіксів.....	72
4.1.Різновид тестів, їх види, та як з ними працювати	72
4.2.Тест на використання префіксів un-/in-(il-, im-, ir-).....	75
4.3.Тест на використання префіксів mis-/dis-	79
4.4.Тест на використання префіксів non-	82
4.5.Тест на використання префіксів ab-, ig-	86
4.6.Тест на використання префіксів a-/anti-/counter-.....	89

4.7.Тест на використання префіксів не-/без-	92
ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 4	97
ВИСНОВКИ	99
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	100
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	104
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	105
ДОДАТКИ	106
Додаток 1 Банк слів із заперечними префіксами в англійській мові	106
Додаток 2 Банк слів із заперечними префіксами в українській мові	111

ВСТУП

Дослідження префіксального заперечення в англійській та українській мовах є ключовим для розуміння механізмів формування заперечень у цих мовах. Префіксальне заперечення є одним із способів утворення заперечень шляхом додавання префіксу до дієслова чи іншої частини мови.

Українська та англійська мови мають власні особливості у використанні префіксального заперечення, які варто детально розглянути. Вивчення цього явища допомагає краще зрозуміти синтаксичну та семантичну структуру речень, а також поглибити знання про граматику обох мов.

Аналіз префіксального заперечення може виявитися корисним для лінгвістів, перекладачів, викладачів мов та всіх, хто цікавиться структурою мови. Тому наше дослідження може сприяти покращенню навичок використання мови, а, отже, є **актуальним**, щоб розширити наше розуміння мовних особливостей.

Наукова новизна полягає в тому, що таке порівняння дозволяє виявити схожості та відмінності у механізмах формування заперечень в цих мовах. Це дослідження може включати аналіз семантичних, синтаксичних та морфологічних особливостей префіксального заперечення в обох мовах.

Об'єктом нашого дослідження є особливості визначення префіксального заперечення та його важливість в англійській та українській мовах.

Предметом дослідження є семантика, синтаксис та морфологія префіксального заперечення в цих мовах.

Гіпотезою нашого дослідження є припущення, що префіксальне заперечення в англійській та українській мовах є важливим мовним явищем, яке впливає на спосіб вираження від мови, відсутності чи негативного ствердження. Це має значення для розуміння граматичної структури цих мов, а також для правильного формулювання висловлювань.

Мета роботи –з’ясувати особливості префіксального заперечення в англійській та українських мовах, дослідження префіксального заперечення сприятиме кращому розумінню граматичних особливостей англійської та української мов, а також покращить навички використання цих мов у писемному та усному мовленні.

Основними **практичними завданнями** для досягнення мети роботи є:

- визначити особливості префіксального заперечення та його важливість в англійській та українській мовах;
- розглянути, чому вивчення зіставного аналізу префіксального заперечення важливо для лінгвістики та мовознавства;
- дослідити префікси з негативним значення, їх різноманітність, особливості в українській та англійських мовах.

Методами проведення дослідження стали такі: теоретичні: аналіз, узагальнення, описовий, класифікація; емпіричні: формування корпусу вибірки, аналіз корпусу вибірки, аналіз речень, формування статистичних даних.

Матеріалом для нашої роботи слугували технічні тексти різних галузей обсягом 14 тис. друкованих знаків.

Теоретична значущість полягає у тому, що результати нашого дослідження можуть використовуватися як основа для подальшого вивчення префіксального заперечення та його важливість в англійській та українській мовах.

Практична значущість полягає у тому, що отримані висновки можуть бути надалі корисними при вивченні префіксального заперечення та його важливість.

Публікації. Протягом 2024 року було опубліковано наступні праці:

1. Травенко, Є.С. Наукові досягнення сучасного суспільства / Є. С. Травенко // Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції «Зіставний аналіз префіксального заперечення в англійській та українській мовах». – Лондон, 7 листопада 2024 р. : Тези доповідей. – С. 775–779.

2. Травенко, Є.С. Глобальні напрямки наукових досліджень і технологічний розвиток / Є.С. Травенко // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Зіставний аналіз префіксального заперечення в англійській та українській мовах». – Валенція, 11 листопада 2024 р. :Тези доповідей. – С. 244–247.

3. Travenko, L. Global Directions in Scientific Research and Technological Development/ L. Travenlo // Materials of the II international scientific and practical conference “Comparativeanalysis ofprefixnegationinEnglishandUkranian”. – London, 7 November 2024. – 219 p.

РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади вивчення префіксального заперечення

1.1. Визначення і класифікація заперечних морфем

Характеризуючи вживання заперечення в українській мові, слід звернути увагу на те, що категорія заперечення в українській мові представлена по-різному, в явній і неявній формі. Тому в українській мові заперечення виражається частками «ні», «не».

Заперечення утворюються за допомогою словотвірних афіксів, які семантично конкретизуються, набувають значення відсутності, без наявної, неповноти. Представлено такі афікси, як *не-, без-, обез-, зне-, ні-, ані-, а-, анти-, ім-, ін-, ір-, дис-, поза-, понад-, над-, недо-, небез-* можуть поєднуватися з лексемами різних частин мови.

Префікс *не-* застосовується для вираження повного заперечення або створення антоніма до певного слова. Окрім цього, він також входить до складу слів, що передають змішані заперечно-позитивні поняття. Такі лексеми, з одного боку, мають значення, протилежне тому, яке було б без *не-*, а з іншого — демонструють наявність протилежного, антонімічного значення.

Префікси (Prefixes) – це морфеми, які додаються до початку слова для зміни його значення. Вони можуть бути короткими, однією чи декількома літерами. Префікси можуть на співвідношення часу, місця, способу, відсутності будь-чого, та інші важливі нюанси [48, с. 1].

Заперечні морфеми в українській та англійській мовах слугують для формування заперечень. Обидві мови використовують різні способи вираження заперечень, що зумовлює відмінності у класифікації цих морфем.

Функціонально-семантичний аналіз використовується для дослідження утворення та функціонування негативних конструкцій у порівняних мовах. Це робиться з метою виявлення різноманітності представлення категорії заперечення на морфологічних, лекційних, синтаксичних і технічних рівнях, а також для визначення ролі цих одиниць у їх формі та змісті.

На думку О. Еперсена, твердження та заперечення виражають повну впевненість мовця в тому, чи є щось або немає. Заперечні частки можуть мати різноманітні суб'єктивні значення, такі як непевність, вагання, невизначеність, почуття захоплення та здивування, окрім власного заперечного речення. [25, с. 15].

Афіксація, представлена префіксацією та суфіксацією, є морфемними засобами вираження заперечення. З точки зору походження афікси, що формують похідні слова в сучасному англійській мові, неоднорідні. Серед них є афікси німецького походження (*un-*), афікси, запозичені з інших мов, переважно з романських (*dis-*, *de-*) та грецької (*anti-*), а також афікси, що виникли на англійській мові в результаті переозвучення *il-*, *ir-*, *im-*, *in-*, *-un-*, *dis-*, *mis-*, *non-*, *de-* є префіксами із заперечним значенням, які найчастіше використовують. Ураховуючи таку кількість заперечних префіксів, для людей, які не знають мови, важливо знати, як їх використовувати. Наприклад, утворення з префіксом *in-* використовуються для вираження більш вузького та обмеженого поняття чи значення, ніж утворення з префіксом *un-* [8, с. 3]. Таким чином, прикметник *incautious* – «безрозсудний» — це більш вузький термін у порівнянні з *uncautious* чи *notcautious*. Це пов'язано з тим, що нерозсудний означає невміння використовувати «обережність» (обережність), а безрозсудний означає те, що існує повна протилежність цьому слову — *incautious* - «безрозсудність». Можна також порівняти неїстівні речовини з неїстівними речовинами *uneatable* та *inedible*. Перше слово означає те, що не можна їсти, оскільки воно було зіпсовано, а друге слово означає те, що абсолютно неїстівні та отруйні. Деякі утворення на *"in-"* і *"un-"* стали мати унікальне значення, оскільки вони раніше використовувалися для визначення протилежності того, що виражено основою. У цьому випадку для передачі значення протилежного заперечення використовується префікс *non-*.

Так, наприклад, прикметник *unchristian* використовувався протягом тривалого часу, щоб означати те, що є протилежним *Christian* в більш широкому сенсі. У результаті виникла потреба в створенні нового слова, щоб

описувати людей чи діяльність, які не могли бути визначені як християни в буквальному значенні цього слова. Для цієї мети вони вирішили використовувати слово *non-Christian*, яке не було християнським. Відповідно, префікс *non-* використовується, коли в слові уже є прикметники на *in* чи *un*, і ми повинні зробити слово з чітким запереченням. Наприклад, терміни *unhuman* - «нелюдський» і *inhuman* - «нелюдський» отримали жорстке, неприйнятне значення. Тому для опису значення «нелюдський, а який-небудь інший», тобто «той, що не має відношення до людини в буквальному розумінні слова», використовується термін «нелюдський».

В англійській мові можна також використовувати суфікацію для створення заперечень на морфологічному рівні. Наприклад, іменник «без» виражає значення «позбавлений того, що позначає словотворчу мову». В українській мові немає фраз, які передають негацію. Цей суфікс найбільше відповідає префіксу «без» в українській мові. Наприклад:

Fearless – безстрашний,

Hopeless – безнадійний.

З іншого боку, є ситуації, коли неможливо знайти нічого, що можна порівняти з «без», що призводить до переходу до іншої категорії, а саме *Friendless* - «самотній». Таким чином, в англійській мові існує велика кількість афіксів із семою негації. Однак проблема утворення слів із негативною конотацією за допомогою цих морфем залишається складною для не-носійських мов, оскільки в українській мові переважають такі префікси, як «не» та «без», які не завжди є еквівалентами префіксів англійської мови.

Наглядно це можна пояснити таким чином: в українській мові не існує префікса *mis-*, який є в англійській мові. Це пов'язано з розбіжністю ономаційних структур двох мов. Таким чином, проблема вибору еквівалента до слова, у складі якого є цей префікс, залишається. Таким чином, при перекладі ми часто зустрічаємо слова з різним значенням. Через те, що їхні значення дуже схожі, а вони насправді зовсім не синонімічні, не-нові мови складають префікси. Наприклад, розглянемо такі лексичні одиниці, як *uninterested* та

disinterested. Обидва слова складаються з префіксів, які мають негативну сему, але значення їх різне, оскільки *uninterested* означає «незацікавлений, байдужий», *disinterested* «безкорисливий». І тому у сполученні з лексемою *help* можливе лише використання другого словадорівнює *disinterestedhelp*.

Таким чином, можна сказати, що така велика кількість негативних префіксів в англійській мові в порівнянні з українською створює певні проблеми з перекладом і, у деяких випадках, вимагає ретельного аналізу словотворчого процесу та його результатів.

В українській мові кількість префіксів, які використовуються в комбінованому префіксально-суфіскальному словотворенні, набагато менша, ніж кількість префіксів, які можна використовувати самотійно. В англійській мові кількість префіксів, які використовуються в комбінованому префіксально-суфіскальному словотворенні, набагато більша [40, с. 50].

Вивчення мови як діючої, функціонуючої системи, типологічні вивчення когнітивного характеру, а також психолінгвістичні вивчення одиниць і категорій різних рівнів підтверджують, що мова є такою системою, у якій постійно здійснюється органічний баланс експліцитних і імпліцитних мовні засоби розглядаються як закономірні, інтегративні та ефективні форми мовного використання.

Хоча кількість інтегрального заперечення в будь-якій мові значно менша, ніж у традиційній граматиці, це допомагає створювати більш інтригуючі ситуації для інтерпретації.

1.2. Роль префіксів у створенні антонімів і контекстових протиставлень

Префікси відіграють важливу роль у створенні антонімів і протиставлень у мові. Морфема «префікс» додається до початку слова та змінює його значення. Коли використовується префікс, можна створювати слова з протилежними значеннями або слова, які в контексті знаходяться в протилежних позиціях.

О.О. Тараненко називає антонімами не тільки слова (переважно однієї частини мови), які мають протилежні значення, а й їх окремі значення, стійкі словосполучення, афікси, граматичні форми, зокрема синтаксичні конструкції, що, тісно поєднуючись певною семантичною спільністю, розрізняються на цій же основі максимально протилежними значеннями[15, с. 155].

Деякі поширені префікси для утворення антонімів в українській мові:

1. *Не-*: Цей префікс вказує на відсутність чого-небудь або протилежне значення. Наприклад, *здоровий-нездоровий*.

2. *Без-*: Вказує на відсутність чого-небудь. Наприклад, *безпечний-небезпечний*.

3. *Анти-*: Вказує на протилежне значення або боротьбу з чимось. Наприклад, *герой-антигерой*.

4. *Проти-*: Вказує на протилежне значення або боротьбу з чимось. Наприклад, *соціальний - протисоціальний*.

У англійській мові існує велика кількість префіксів, які використовуються для утворення нових слів. Деякі з них є дуже розповсюдженими і добре відомими:

1) *Un-*: це модифікований префікс, який створює нові слова з різних компонентів мови. Прикметники та прислівники найчастіше мають цей префікс, наприклад: *The only think that makes we unhappy is that I'm making you unhappy* [19.с. 291].

2) *Mis-*: походять від германців. Він створює похідні від дій, наприклад: *mistrust*, *miscredit*.

3) *Dis-*: префікс латинського походження, який був запозичений французькою мовою в середні віки англійської мови.

4) *Non-*: Вказує на відсутність, відмову або відсутність певної якості. Наприклад, *"violent"* (насильницький) — *"nonviolent"* (ненасильницький).

5) *In-* (або *il-*, *im-*, *ir-*): префікс латинського походження, пов'язаний з німецьким префіксом *un-*, який використовується у складі запозичених слів із французької мови: *incorrect* *indifferent*. Префікс *in-* має варіанти *il -*, *im-*, *ir -*; *il-* у словах, що починаються з *l-*, *im* — *in*; *p-*, *b-*, *m-*, та *ir-*, у словах, що починаються *r-*, наприклад: *illegalilliterate*.

6) *A-*(або *an-*): Цей префікс також вказує на відсутність чогось або протилежне значення. Наприклад, *"theist"* (теїст) — *"atheist"* (атеїст).

7) *Anti-*: префікс грецького походження, який зберігає своє лексичне значення «проти» на вищому рівні, ніж префікси, описані вище [19,с. 293].

8) *Counter-*: має латинське походження, як і *anti-*, зберігає своє лексичне значення, тому деякі дослідники тому деякі дослідники називають його прийменниковим.

Крім того, існують слова *off*, *out*, *away*, *from*, які означають «джерело руху або заперечну позицію». Ці прийменники мають відповідні антонімічні прийменники позиції та напрямку (*at*, *on*, *in*). Таким чином, вони змінюють значення речей і надають їм заперечне значення. Необхідно відзначити, що такі інструкції є протилежними в одних ситуаціях, а в інших абсолютно різні [30,с. 51].

1.3. Характеристика префіксального заперечення в англійській та українській мовах

В англійській мові префікси *un-*, *dis-*, *in-*, *im-*, *in-*, *non-* використовуються для реалізації префіксального заперечення. Для створення антонима ці префікси додають до кореня слова.

Не існує чітких правил приєднання префіксів до англійської мови, оскільки ці префікси походять з французької, грецької та латинської мов. Отже, запам'ятайте слова з префіксами. Тим не менш, знати англійські префікси допоможе запам'ятати нові слова.

Префікси *un-*, *in-*, *im-*, *il-*, *ir-*, *a-*, *non-*, *dis-* і *mis-* використовуються для утворення заперечних форм слів або їхніх антонімів. Вони часто приєднуються до прикметників. Висловлювання можна замінити заперечною частиною *not* [50, с. 1].

Префікс *un-* може приєднуватися як до голосних, так і до приголосних букв. Прикметник *un-* має негативне значення та є еквівалентом українського прикметника *не-*. Дієслові слова, схожі на українські слова «роз», означають «скасувати» або «робити протилежне» [17, с. 112].

- 1) *Unable, unhappy, unknown, uncomfortable, toundo, tounpack.*

Префікс *dis-* означає протилежну поведінку або якість. Може приєднуватися до слів, які починаються з приголосної та голосної.

- 2) *to disagree, todisapprove, todisqualify, todislike, todisappear, discomfort, disorder.*

Префікс *il-* додається до англійських прикметників, які починаються на L, і виступає як «не-».

- 3) *illegal, illogical, illegible, illiterate.*

Префікс *im-* додається до прикметників, що починаються на M та P, і також виступає як «не-».

- 4) *impossible, immortal, impolite.*

Префікс *in-* додаються до прикметників, які починаються на *і* або *и*, є найчастішими прикметниками. Визначається так само, як і раніше.

5) *insane, insecure, inappropriate, indefinite.*

Префікс *ir-* додається до слів, які починаються на *г*, в тому ж значенні *не*.

6) *irresponsible, irregular, irrelevant.*

Префікс *mis-* може стояти як перед голосними, так і перед приголосними, і має значення, що щось зроблено або робиться неправильно.

7) *To misspell, to mislead, to mishear, misaligned.*

Префікс *non-* також може стояти перед голосними і приголосними. Префікс транслює про відсутність чогось або додає негативного значення.

8) *non-payment, non-smoking, non-alcoholic, nonsense.*

Префікс *a-* додається тільки до слів, які починаються з голосної.

9) *asexual, apolitical, amoral.*

Афіксальне заперечення може реалізуватися за допомогою заперечних префіксів, суфіксів і циркумфіксів. В українській мові існують префікси *не-*, *ні*, *без-*, а також комбіновані форми *ані-*, *зне-*, *обез-*, *недо-*, які мають складове значення заперечення. Також існують запозичені префікси *a-* (*ан-*), *анти-*, *дис-*, *ін-* (*ім-*, *іл-*, *ір-*) та пограничні заперечні префікси *над-*, *поза-*, *понад-*. У цьому досвіді морфеми, у яких значення заперечення є периферійним, вважаються пограничними заперечними афіксами.

Часткова заперечність: Українське часткове заперечення заперечує лише частину слова, а не все його значення, на відміну від англійського.

Семантичне уточнення: Префікси можуть містити додаткові семантичні відмінності, окрім того, що вони заперечують значення кореня.

Зміна значення: Префікси можуть змінити значення слова, починаючи з початкового заперечення та закінчуючи абсолютно протилежним значенням.

Вплив на лексико-граматичні класи: Заперечні префікси можуть перекладати слова з однієї мови в іншу.

Префікс *не-* є найпоширенішим префіксом заперечення в українській мові.

Префікс *ні-* використовується переважно в заперечних займенниках і прислівниках.

Префікс *без-* заперечує наявність чогось.

Префікси *анти-*, *контр-* і *дез-* вносять додаткові семантичні відтінки заперечення, такі як протидія, усунення чи хибність.

Заперечні префікси можуть змінювати лексико-граматичні класи слів. Наприклад, префікс *не-* може переводити дієприкметники в прислівники (наприклад, *несвідомо*), а префікс *без-* може переводити іменники в прикметники (наприклад, *безмежний*)

ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 1

Вступ до дослідження префіксального заперечення в англійській та українській мовах є ключовим для розуміння механізмів формування заперечень у цих мовах. Префіксальне заперечення є одним із способів утворення заперечень шляхом додавання префіксу до дієслова чи іншої частини мови.

Дослідження префіксального заперечення полягає в тому, що це допомагає розкрити особливості мовних систем, виявити спільні риси та відмінності між англійською та українською мовами. Розуміння принципів функціонування префіксального заперечення сприяє покращенню навичок використання цих мов у писемному та усному мовленні, а також у перекладацькій діяльності.

Префіксальне заперечення в англійській та українській мовах відрізняється за своєю будовою та використанням.

Префіксальне заперечення є найпоширенішим типом заперечення в англійській та українській мовах.

Префіксальне заперечення повністю заперечує значення кореня слова. Найпоширенішими префіксами заперечення є *un-*, *dis-*, *in-*, *im-*, *non-*.

Префіксальне заперечення частково заперечує значення кореня слова. Найпоширенішим префіксом заперечення в українській мові є *не-*.

Інші префікси заперечення можуть вносити додаткові семантичні відтінки та переводити слова з однієї частини мови в іншу.

Отже, якщо порівнювати префіксальне заперечення в обох мовах, можна сказати, що обидві мови використовують префікси для утворення заперечень та антонімів, проте самі префікси та їх використання можуть відрізнятися.

РОЗДІЛ 2. Зіставний аналіз префіксального заперечення в англійській та українській мовах

2.1. Особливості вживання префіксів *un-/in-(il-, im-, ir-)* в англійській мові

Префікс *in-* використовується зі словами, що починаються з голосних та приголосних (окрім **i** і **u**).

Досліджуючи префікс *in-*, ми виявили, що він змінює форму, починаючи з *il-*, що є приголомшливим, на *im-*, що є перед **b**, **m** чи **p**, і на *ir-*, що є з коренем, що починається на **r** (*ability – inability, logical – illogical, possible – impossible, responsible – irresponsible*). Така асиметрія префіксу в виникла через тенденцію, яка була в латинській мові з III по VI століття. Крім того, важливо відзначити, що ці терміни використовуються в мовах, які не мають російського походження, і мають значення «позбавлений певної якості чи властивості» [31, с. 225].

Значення афіксів пов'язане з коренем слова. Таким чином, добре відомий англійський префікс *in-* (заперечне) використовується у словах *indiscreet, indecent, incorrect, intransitive* (нетактовний, непристойний, невірний, неперехідний) для утворення слів з коренем *different*, які вже мають не таку процту морфологічну мотивацію. Наприклад, значення слова *indifferent* (байдужий) не зобов'язане додавати заперечне значення до кореневої морфеми. Тим більше, коли будь-який афоризм сягає меж омонізму (наприклад, начепити, наклеїти, наговорити, намилити, накричати).

Префікс *im-* приєднується до слів, що починаються тільки на приголосні **m** та **p**.

Іменники з префіксом *in-* та *im-* утворюються за схемою Pref.+N-N., у якій є дві семантичні моделі:

1..Pref. (neg.)+N(neutr.)-N(neg.), як наприклад: *imbalance-відсутність рівноваги; невідповідність; нестійкість* (*balance- stateofsteadinessinwhich, alle*

parts are equal of proper weight; an instrument for weighing things by seeing whether the amounts in two hanging pans are equal-ваги; рівновага). Позитивні слова мають негативні префікси. Багато мов визнають це [29, с. 257].

2. Pref. (neg.)+N (pos) –N (neg.). Наприклад: *inability-нездатність, неможливість (ability- power and skill to do smth; cleverness; intelligence; special natural power to do smth. well; talent- здатність; уміння; талант; дарування)*. Префікс *in-*, з негативним значенням взаємодіє з вихідним словом, видаляє родини з позитивним значенням у семантичній структурі вихідного слова, привносяючи до них родини з негативним значенням, що призводить до негативного значення вихідного слова. Такий фактор є префіксом-оператором заперечення (див.табл. 1):

Таблиця 1

Приклад вживання префікса *in-/im-* за зазначеними схемами

Схема	Приклад	Опис
Pref. (neg.)+N(neutr.)-N(neg.)	aimbalance	Відсутність рівноваги; негативне значення зумовлене префіксом <i>in-</i> .
-	-	(balance - стан рівноваги, в якому всі частини рівні)
Pref. (neg.)+N (pos) –N (neg.)	inability	Нездатність, неможливість; негативне значення утворене з позитивного іменника.
-	-	(ability - здатність, вміння робити щось)

Префікс *in-* використовується частіше за інші префікси та приєднується до слів, які можуть починатися з голосного або приголосного звуку.

Наступний префікс *in-* іменні, прикметникові та дієслівні означення не можуть бути пов'язані з неадекватними префіксами. Він часто вживається перед голосними, рідше перед чистим *a-* (*unusual, uneasy, unapproachable*), і використовується для актуалізації індивідуальної семи, яка символізує відмову від певної якості або протилежний зміст. Відповідно, префікс *in-* є більш

вузьким і обмеженим, ніж попередній [46, с. 224]. Немає чітких правил використання префікса *un-*, тому люди, які не говорять англійською, можуть помилково його використовувати. Як приклад, можна порівнювати слова в англійській мові *uneatable* та *inedible*. Перше означає те, що не можна їсти, оскільки воно зіпсувалось, а друге означає те, що взагалі не можна їсти та отруйне.

Значення, походження та продуктивність є основними критеріями для класифікації префіксів. Будемо розглядати кожен окремо, оскільки один і той самий префікс може однаково приєднуватися до різних частин мови (*unkind, unclean, undo, untie, unaccompanied, etc*) [22, с. 347].

Префікс *un-* походять з германської мови, в той час як *in-* та *dis-* походять з латинської мови. Існує думка, що перший утворює слова з заперечним значенням із незапозиченими основами, а два інші — з запозиченнями. Це твердження правильне лише частково, оскільки лише одна частина дериватів із суффіксом є гібридною, тобто префікс додається до мови, запозиченої з іншої мови. У двох інших характеристиках більшість коренів похідні рослини є запозиченими, але є й гібриди.

За допомогою префікса *un-* утворюються прикметники (іноді й іменники), що мають значення:

1. Заперечення якості, позначеної дериваційною основою: *unsafe*-небезпечний, *unabbreviated*-нескорочений, *unabsorbent*-непоглинаючий, *unarmoured*-неброньований.
2. Можливість або неможливість дії, визначені деривацією: *unalterable*-незмінний, *unascertained*-невстановлений, *uncollected*- незібраний, *unchartered*- незафрахтований.

Прикметники з префіксом *un-* утворюються за схемою Pref.+Adj.-Adj., де можна виділити такі семантичні моделі:

1. Pref. (neg.) +Adj. (pos.) -Adj. (neg.) , як наприклад: *unhappy*-нещасливий (happy (adj.)fortunate; lucky; feeling of expressingpleasure, contenment, satisfaction; pleased; wellsuitedtothesituations - щасливий; удалий; веселий; задоволений). У

цьому випадкові негативна оцінка залежить від префікса, що додає похідному слову негативне значення.

2. Pref. (neg.) +Adj. (neg(pos.)) -Adj. (neg.(pos.)) . Розглянемо наступний приклад: *unapprehensive-нетямущий; некмітливий; безстрашний* (*apprehensive* (adj.)-*uneasy; worried; understandable-повний страху; тямущий; кмітливий*). Знак оцінки похідного слова залежить від того, які значення префікса і вихідного слова взаємодіють. При взаємодії негативного значення префікса ("*deprive of*") і позитивного значення вихідного слова "*understandable*" під впливом негативного префікса у похідній речі виникає негативна оцінка. Таким чином, негативне значення префікса та негативне значення вихідного слова взаємодіють ("*uneasy*", "*worried*") відбувається нейтралізація останнього і похідне слово одержує позитивну оцінку. В обох випадках префікс *un-* є префіксом-оператором оцінки [11, с. 203].

Дієслова із префіксом *un-* утворюються за схемами:

1. Pref.+V-V.
2. Pref.+N-V.

У першій схемі можна виділити такі семантичні моделі:

1. Pref. (neg.)+V (neg.) – V (pos.), як наприклад: *undecieve-розкривати правду; відкривати (очі на що-небудь.)* (*deceive- cause (smb.) to believe smth. That is false; play a trick on; mislead (on purpose) - обманювати; вводити в оману*). Завдяки взаємодії префікса, який має негативне значення, і мови, яка має позитивне значення, негативне значення вихідного слова нейтралізується, а в похідній мові змінюється знак або оцінка.

2. Pref. (neg.)+V (neutr.) – V (neg.). Наприклад: *unman-позбавляти мужності, залишити без людей; оголити* (*man supply, with persons for service of defence - укомплектувати особовим складом; займати людьми*). Негативна оцінка в похідному слові з'являється під впливом префікса, що є префіксом-оператором оцінки.

У другій схемі можна виділити одну семантичну модель, а саме: Pref. (neg.)+N (neutr.) -V (neg.). Наприклад: *unfrock-позбавляти духовного сану* (за

яку-небудь провину) (*frock – woman's of girl's dress; monk's long gown with loose sleeves* - дамська або дитяча сукня; ряса). Під впливом негативного префікса слово отримує негативне значення, коли воно взаємодіє з одним із значень вихідного слова (у нашому випадку з другим). Це дає похідному слову негативне значення (див. табл. 2):

Таблиця 2

Утворення дієслів з заперечним префіксом *un-*

Схема	Приклад	Опис
1. Pref.+V-V.	-	-
1.1. Pref. (neg.)+V (neg.) – V (pos.)	undeceive	Розкривати правду; позитивне значення виникає внаслідок нейтралізації негативного значення (deceive - обманювати)
1.2. Pref. (neg.)+V (neutr.) – V (neg.)	unman	Позбавляти мужності; негативне значення виникає через вплив префікса, що оцінює (man - забезпечувати)
2. Pref.+N-V.	-	-

Продовження таблиці 2

Схема	Приклад	Опис
2.1. Pref. (neg.)+N (neutr.) -V (neg.)	unfrock	Позбавляти духовного сану; негативне значення виникає під впливом префікса, що взаємодіє з вихідним словом (frock - сукня)

1. *All deceptions were over; all lies that I believed, I'd have to unbelieve all at once* [52].

2. *He opens it (a folder) and takes out a European History midterm, one of those multiple-choice monstrosities upon which the department in its great unwisdom, insists*[27, с. 245].

3. *Hey, you should have me in the car when you're lost. I'm great at getting unlost*[27, с. 372].

Основне значення англійського похідного дієслова з префіксом *un-* – «виконати дію, зворотну до вираженої кореневою морфемою»; його відповідниками найчастіше будуть похідні дієслова з префіксами *роз-*, *від-*: *unlock* – *відімкнути*; *unseal* – *розклеїти*.

Nick unbuttoned his blue workshirt and took it [27, с. 137], (розстібнув).

His response to this revelation was so complexly tangled that he could not quickly unknot it, so dark that he could not easily see the entire shape of it[28, с. 25] (розв'язати).

Залежно від того, що він означає в реченні, англійський дієприкметник з префіксом *un-* може мати відповідника з префіксом як *не-*, так і *роз-*. Ад'єктивований дієприкметник з префіксом *не-* є відповідником дієприкметника, якщо він є означенням до іменника або частиною іменного складного присудка, а якщо він є аналітичною формою дієслова, він матиме префікс дієслова (*від-* або *роз-*).

Although his shirt was pulled up over his unbuttoned vest, the facts white tunic were unbuttoned and his dark hair was mussed, giving him a rumpled Ben Casey look (King), (незастебнуті) .

"Your door was unlocked, " Brian began, "so I thought" - "Of course it's unlocked," the tall man said. "I decided to open for a little while this afternoon as a kind of... of preview (King). (незамкнені – відімкнуті – я вирішив відімкнути їх).

Префікс *il-* вживається зі словами, що починаються з приголосного *l*.

Префікс *ir-* вживається тільки з тими словами, що починаються з приголосного *r* [33, с. 122].

Прикметники з префіксом *in-/im-(il-,ir-)* творяться за схемою Pref.+Adj.-Adj., в якій можна виділити такі семантичні моделі:

1. Pref. (neg.) +Adj. (pos.) -Adj. (neg.) , як наприклад: *illogical-нелогічний* (*logical (adj.)— inaccordancewiththerulesandscienceoflogic; having of showinggoodreasoning; sensible* - *логічний; послідовний*). Префікс має негативне значення та є оператором негативної оцінки, тому в похідній речі може бути негативна оцінка.

2. Pref. (neg.) Adj. (neutr.) -Adj. (neg.), наприклад: *irregular-неправильний; розпущений; безладний* (*regular (adj.)systematic; coming, happening, doneagainandagainatevenintervals; properlyqualified; conformingto a standardofetiquette, havingnormalinfections; foundby; livingunderreligiousrule; ordinary; normal* - *правильний; нормальний; регулярний; звичайний;*

кваліфікований; відповідний до етикету; формальний). У цьому випадку префікс, під впливом якого з'являються семи негативних оцінок у структурі похідного прикметника, також є причиною появи негативного значення в похідному слові.

2.1. Вживання префіксу *mis-/dis-* в англійській мові

У статті «Мовні та мовленнєві засоби вираження заперечення в англійському й українському офіційно-діловому дискурсі» науковець В. Діброва стверджує, що «варіантний заперечний префікс *mis-* означає сему невірної, помилкової дії або невизнання дії чи факту»: *knowingly false accusations of misconduct against employees will not be tolerated* [3, с. 15].

1) Префікс *mis-* вказує на те, що хтось робить щось не так. Він вживається перед усіма звуками, як голими, так і приголосними.

За допомогою префікса *mis-* утворюються дієслова та іменники із значеннями:

2) протилежними значенню основи: *mismatch* - *невідповідність, неузгодженість*; *misphasing* - *розфазування*; *misfocusing* - *розфокусування*;

3) неправильності, невдалої дії тощо: *misapply* - *неправильно застосовувати*; *miscount* - *неправильний підрахунок*; *misarrangement* - *неправильне розташування*;

4) неадекватності (незадовільності) дії: *misrule* - *погано керувати*.

Відповідно, терміни з префіксом *mis-* перекладаються наступними способами: словами з префіксом *не-* або часткою *не*: *misfire* - (військ.) *не вибухнути*; *thermal misalignment* - *теплова неспівосність*, *mishandling* - *недотримання правил експлуатації*; термінами з словами на кшталт «неправильний», «хибний», «недостатній», «поганий»: *mistrim* - *неправильне балансування (під час польоту)*, *misoperation* - *хибне спрацювання*, *miscalculation* - *неправильний розрахунок*;

Іменники з цим префіксом утворюються за схемою Pref.+N-N, в якій виділяються семантичні моделі:

1. Pref. (neg.) +N (neutr.) – N (neg.), наприклад: *misadventure*-*нещастя, нещасливий випадок* (*adventure – strange of unusual happening, esp. An exciting of dangerous journey of activity; risk; danger – пригода; ризиковане підприємство, ризик; авантюра*). Коли негативний префікс впливає на дані слова, його оцінка змінюється з нульової на негативну.

2. Pref. (neg.)+N (neutr.) -N (neg.), як наприклад: *misdeed*-*злочин; злодіяння; помилка* (*deed- smth. done, act; (legal) written of printed signed agreement, esp. About ownership or rights, - дія; справа; факт; подвиг; документ*). Як і в першому випадку, негативна оцінка похідного іменника зумовлена негативним префіксом *mis-*, який змінює значення похідного слова на негативне.

3. Pref. (neg.) +N (pos.) – N (neg.), як наприклад: *misfortune*-*лихо; невдача; нещастя* (*fortune- chance; prosperity; success; great sum of money-удача; щастя; багатство; стан*). Негативне значення префікса, яке взаємодіє з вихідним словом, вносить негативну оцінку в семантику похідні слова, надаючи їм негативне значення. Таким чином, помилкові оператори можна віднести до помилкових операторів.

Дієслова із префіксом *mis-* творяться за схемою Pref.+V-V, в якій можна виділити такі семантичні моделі:

1. Pref. (neg.)+V (neutr.) – V (neg.), як наприклад: *misbehave*-*погано поводитися* (*behave-act; conduct oneself; work; function -находити; поводитися*). Негативна оцінка похідного дієслова визначається префіксом, що має негативне значення і є оператором оцінки.

2. Pref. (neg.)+V (pos.) -V (neg.). Наприклад: *mistrust* – *не довіряти; сумніватися; підозрювати* (*trust – to believe in the honesty and worth of; have faith in – довіряти; покладатися на кого-небудь*). Негативне значення похідної мови визначається префіксом *mis-*, який, взаємодіючи з вихідним словом, змінює його знак, надаючи йому негативне значення. Це відбувається, як і в

попередньому випадку. І в цьому випадку помилковий фільтр є помилковим оператором оцінки. Префікси романського походження відносяться до індивідуальних заборонених ознак, які вказують на відхилення від стандарту *de-* (*deviation*) та *dis-* (*dishonest*). Також, як зазначено в словнику Collins, ці префікси позначають протилежну дію: *compose* - *decompose*, *activate* - *deactivate*, *agree* - *disagree*, *like* - *dislike* [51].

Терміни із префіксом *dis-* перекладаються переважно наступним способом: похідними термінами з префіксом *не-*: *dissymmetry* - *несиметричність*, *disparity* - *нерівність*, *disproportion* - *неспіврозмірність*, *disalignment* - *несиівосність*, *diseconomy* - *неекономічність*;

Іменники з префіксом *dis-* мають одну схему творення: Pref.+N-N. У цій схемі виділяється одна семантична модель: Pref. (neg.) +N (pos.) – N (neg.), як наприклад: *disapproval*-*несхвалення* (*approval* - *feeling, showing of saying, that one is satisfied, that smth. Is right, that one agrees to smth.* - *схвалення; сприятлива думка*). Префікс *dis-*, який належить до префікс-операторів заперечення, закреслює позитивне значення вихідного слова, вносячи семи негативної оцінки в семантичну структуру похідного слова. Це є причиною появи негативної оцінки в похідному слові.

Прикметники з префіксом *dis-* творяться за схемою Pref.+Adj.-Adj., в якій виділяється одна семантична модель, а саме: Pref. (neg.) +Adj. (pos.) -Adj. (neg.). Наприклад: 1. *disobedient*-*неслухняний* (*obedient* (adj.) - *doing, willing to (do, what one is told, to do* - *слухняний*). 2. *dishonest* - *нечесний; шахрайський; несумлінний* (*honest* (adj.) - *not telling lies; not cheating of stealing; straightforward* - *чесний; правдивий; щирий*). 3. *disagreeable* - *неприємний; непривітний*, (*agreeable* (adj.) - *pleasing; giving pleasure; ready to agree* - *приємний; милий; висловлюючий згоду*). 4. *disgruntled* - *незадоволений; роздратований* (*gruntled* (adj.) - *(made) contented of satisfied; placated* - *задоволений; спокійний*). Наведені вище приклади показують, що негативні значення префікса призводять до негативної оцінки похідних слів. Таким чином, фізичний дисбаланс можна віднести до групи фізичних операторів, які мають негативну оцінку.

Дієслова із префіксом *dis-* творяться за схемами:

1. Pref.+Adj.-V.
2. Pref.+N-V.
3. Pref.+V-V.

Таблиця 3

Наглядний приклад вживання префікса *dis-* за зазначеними схемами

Схема	Приклад	Опис
Pref.+Adj.-V.	disloyal - disloyalty	Прикметник з префіксом <i>dis-</i> та відповідне дієслово
Pref.+N-V.	disapprove - disapproval	Іменник з префіксом <i>dis-</i> та відповідне дієслово
Pref.+V-V.	disengage - disengagement	Дієслово з префіксом <i>dis-</i> та відповідне дієслово

У першій схемі виділяється одна семантична модель: Pref. (neg.)+Adj. (pos.) -V (neg.), як наприклад: *disable* – *робити нездатним, неможим; калічити*(*able* (adj).*Have the power, means of opportunity to do sth.; clever; capable; having of showing knowledge of skill-умілий; що вміє; знаючий; здатний; талановитий*). Завдяки взаємодії негативних значень префікса і позитивних значень вихідного слова виникає негативна оцінка в похідні слова. Негативне значення префікса більше, ніж значення позитивної оцінки в семантичній структурі вихідного слова, що призводить до появи негативного значення в похідній речі.

У другій схемі виділяється також одна семантична модель: Pref.(neg.)+N (pos.) –V (neg.). Наприклад: *dishonour-збещестити* (*honour* - *great respect, often publicly expressed; high standards of character, that cause one to be respected by others; smth. That brings pride or pleasure-честь; слава; шляхетність; гарна*

репутація). Наявність негативної оцінки в семантичній структурі похідної мови пов'язана з впливом негативного значення префікса на позитивне значення вихідної мови. Як наслідок, позитивне значення, виражене іменною основою, заперечується.

У третій схемі можна виділити дві семантичні моделі:

1. Pref. (neg.)+V (neg.) –V (pos.). Наприклад: *disarm-роззброювати; умиряють (arm-supply, fit weapons and armour; prepare for war - озброюватися; готуватися до війни)*. Негативне значення префікса *dis-* нейтралізує негативні символи в семантичній структурі вихідного слова. Ця процедура дає позитивну оцінку похідній мові.

2. Pref. (neg.)+V (pos.) –V (neg.), як наприклад: *dislike – не любити; почувати відразу (like- be fond of; have a taste for; find satisfactory of agreeable - подобається; любити)*. Негативне значення префікса викликає позитивні семантичні символи в семантичній структурі вихідного слова. В усіх цих випадках префікс *dis-* є префіксом-оператором, оскільки він активно бере участь у формуванні похідного слова.

2.3. Вживання префіксу *non-* в англійській мові

Префікс *non-* може вжитися як з голосним, так і з приголосним звуком. Префікс означає відмову від чогось або відсутність цього.

Префікс *non-* характеризується як префікс, який безпосередньо походить від букви *no* і іноді може замінити інші префікси, найчастіше *un-* (*unprofessional – nonprofessional*).

Іменники з префіксом *non-* формуються за схемою Pref.+N-N. У цій схемі можливо виділити дві семантичні моделі:

1. Pref. (neg.)+N (neg.) –N (pos.). Наприклад: *non-aggression-той, що не має агресивних намірів, планів (aggression–unprovoked hostility, often beginning a quarrel or war - напад, агресія)*. Коли негативне значення префікса заперечує негативне значення вихідного слова, воно отримує позитивне значення.

2. Pref. (neg.)+N (neutr.) -N (neg.). *nonsense-дурниця; казна-що; нісенітниця; абсурд; навіженство* (*sense – ans one of the special powers of the body which a person is conscious of things; normal state of mind; appreciation or understanding of the value or worth (of); consciousness (of); power of judging; meaning; general feeling or opinion among a number of people* - *почуття; відчуття; свідомість; розум*). На похідні слова впливає негативне значення префікса. На похідні слова впливає негативне значення префікса *non-*, тобто останній є префіксом оператором заперечення.

Прикметники з префіксом *non-* творяться за схемою Pref.+Adj.-Adj., в якій є дві семантичні моделі:

1. Perf. (neg.) +Adj. (neg.) -Adj. (pos.), як наприклад: *nonaggressive-неагресивний; миролюбний* (*aggressive (adj.)– alwaysreadytoquarrelorattack; threatening- агресивний*). префікс *non-* що має негативне значення, взаємодіє з вихідними словами, які також мають негативне значення, і нейтралізує оточення. У результаті негативне значення вихідного слова нейтралізується, а позитивне значення входить у вихідний [18, с. 110].

2. Pref. (neg.)+Adj. (pos.) -Adj.(neg.), як наприклад *nonessential-несуттєвий* (*essential (adj.)-necessary; most important or most not able* - *істотний; цінний; дуже важливий*). Як показано в прикладі, префікс, який має негативне значення, викликає негативну оцінку похідного слова. Виходить, що цей фільтр є фільтром-оператором оцінки.

Таблиця 4

Наглядний приклад іменників та прикметників з префіксом *non-* за значеними схемами

Схема	Приклад	Опис
Pref.+N-N.	nonbeliever - nonbolief	Іменник з префіксом <i>non-</i> та відповідний іменник

Pref.+Adj.- Adj.	nonessential - noneessential	Прикметник з префіксом <i>non-</i> та відповідний прикметник
---------------------	---------------------------------	---

2.4. Вживання префіксу *ab-* в англійській мові

Основні семантичні групи префіксів, що вказують на напрям: префікси, що вказують на приближення (лат. *ad-*) або віддалення (лат. *ab-*; грец. *apo-*), наприклад, *m. adductor* – аддуктор (привідний м'яз), *m. abductor* – абдуктор (відвідний м'яз), *aboralis* – віддалений від рота; префікси, що вказують на рух або напрям через. Згідно з результатами дослідження, найбільша кількість словотвірних значень, які можна передавати за допомогою префіксів, залежить від локалізації [16, с. 49].

Існують випадки, коли латинь змінила значення слова. Наприклад, до XIV століття в старофранцузькому та староанглійському мовах дериваційний прикметник від лат. *abōmināri* мав написання *abhominable*, що означає «від людини». Вживання цього слова та його значення «не подобатись, ненавидіти» були впливом цієї деривації [14, с. 241].

2.5. Вживання префіксу *ig-* в англійській мові

Префікс *ig-* є рідкісним і специфічним для деяких слів у науковій, технічній та загальній лексиці, але має свою цікаву роль в утворенні слів. У більшості випадків *ig-* зустрічається в таких формах, як *in-* або *im-*, і використовується для позначення відсутності або заперечення чогось.

Префікс *ig-* є формою латинського префікса *in-*, який приєднується до кореня слів для вираження заперечення, відсутності або заперечення наявності чогось. Наприклад, в деяких словах у латинській мові *in-* може бути змінений на *ig-* через фонетичні зміни. Наприклад:

1) *Ignorance* (від лат. *ignorantia*) — «неуцтво», «незнання»; заперечення знань.

2) *Ignoble* (від лат. *ignobilis*) — «неблагородний», «низький»; заперечення благородства.

Приклади вживання префікса *ig-*:

1. *Ignorance* (неуцтво, незнання) — слово, яке утворене за допомогою *ig-*, виражає відсутність знань або відмову від пізнання.

2. *Ignoble* (неблагородний) — означає відсутність благородства, знижена моральна цінність.

3. *Ignition* (запалення) — процес, при якому виникає спалах або загоряння, вказує на ініціацію або початок процесу.

Чому використовуються форми з префіксом *ig-*?

Форма *ig-* є результатом фонетичних змін у латинських словах, де звичайний *in-* став *ig-* перед певними приголосними. Це явище є частиною еволюції [23, с. 479].

2.6. Вживання префіксу *a-/anti-/counter-* в англійській мові

Прикметники з префіксом *a-* творяться за схемами:

1. Pref.+N-Adj.

2. Pref.+Adj.+Adj.

Таблиця 5

Наглядний приклад вживання префікса *a-* за зазначеними схемами

Схема	Приклад	Опис
Pref.+N-Adj.	amoral - amoralist	Прикметник, утворений від іменника з префіксом <i>a-</i>
Pref.+Adj.+Adj.	apolitical - apolitical	Прикметник, утворений від прикметника з <i>a-</i>

1. У першій схемі виділяється одна семантична модель: Pref. (neg.) +N (neg.) -Adj. (neg.), як наприклад: *amiss* - *поганий; неправильний; зрадливий* (*muss –failure to hit; catch, hold-промах; осічка; відсутність; утрата*). У цьому прикладі як вихідне слово, яке має негативне значення, так і префікс, який має негативне значення, впливають на негативну оцінку похідного прикметника через їхню семантичну структуру. Префікс *a-* у нашому випадку негативне значення вихідного слова.

2. Друга схема характеризується двома семантичними моделями:

1. Pref. (neg.) +Adj. (pos.)Adj. (neg.), як наприклад: *amoral*-*аморальний* (*moral (adj.) – concerning or based on the difference between right and wrong or good and evil; keeping exactly to what is (considered by society) to be good or acceptable in behaviour- мораль, моральність*). Як показано на прикладі, негативний префікс *a-* заперечує позитивне значення вихідного слова, що призводить до того, що вхідне слово отримує негативну оцінку.

2. Pref. (neg.)+Adj. (neutr.) -Adj. (neg.), як наприклад: *atypical* - *нетиповий; відхилення від загальноприйнятого стандарту* (*typical (adj.)-consisting or having the nature of a type; symbolic- типовий; символічний*). В цьому прикладі негативний префікс впливає на оцінку похідної мови. Таким чином, можна сказати, що префікс не лише підсилює негативну оцінку, але й впливає на її появу в похідному слові, оскільки він є префіксом-оператором оцінки.

Префікс *a-* має кілька різних значень. Це може означати «увімкнено», «у» або «в»:

1. *abed* означає *inbed*.
2. *ashore* означає *at/on the shore*.
3. *atop* означає *on top*.

Це може означати «в» (такому) стані.

1. *afire* означає *in the state/condition of being (on) fire*.
2. *adrift* означає *in the state/condition of drifting*.
3. *a float* означає *in the state/condition of floating*.

4. akin означає in the state/condition of being kin.

Це може означати «(таким) чином»:

1. afar означає далеко.
2. aloud означає in a loud manner.
3. along означає in a long manner.
4. alike означає in a like manner.

Це також може означати «не» або «без»:

1. atypical означає not typical.
2. achromatic означає not chromatic/without color.
3. asymmetrical означає not symmetrical.
4. asymmetry означає lack/absence of symmetry.

Префікс *anti-* передає значення «проти» [21, с. 203]. Він є антонімом до префікса *pro*. Ця схема Pref.+N -N використовується для створення іменників з префіксом *anti-*, яка виділяє дві семантичні моделі:

1. Pref.(neg.) +N(pos.) N (neg.), як наприклад: *anti-hero-антигерой* (*hero – person reflected to bravery or noble qualities; chief person in a poem, story, play – герой*). Негативна оцінка похідного іменника впливає з префікса, який заперечує позитивне значення вихідного слова, і вноситься в семантичну структуру похідного слова.

2. Pref. (neg.)+N (neg.)-N (pos.), як наприклад: *anti-fascist-антифашист* (*fascist – supporter of fascism – фашист*). Негативне значення префікса заперечує негативне значення вихідного слова, надаючи похідному слову позитивне значення.

Використовуючи схеми, можна створювати прикметники з префіксом *anti-* (див. табл. 6):

1. Pref.+Adj.-Adj.
2. Pref.+N-Adj.

Таблиця 6

Наглядний приклад вживання префікса *anti-* за зазначеними схемами

Схема	Приклад	Опис
Pref.+Adj.-Adj.	anti - inflammatory	Прикметник, утворений від прикметника з префіксом <i>anti-</i>
Pref.+N-Adj.	anti - war	Прикметник, утворений від іменника з префіксом <i>anti-</i>

У першій схемі виділяються дві семантичні моделі:

1. Pref. (neg.) +Adj. (pos.) -Adj. (neg.), як наприклад: *antipathetic* - *антипатичний*; *indignant* (*pathetic (adj.)-causing a feeling of pity or sorrow* - *зворучивий*) Префікс *anti-*, який має негативне значення, замінює позитивне значення вихідного слова прикметником.

2. Pref. (neg.) +Adj. (neutr.) -Adj. (neg.), як наприклад: *antisocial*-*антигромадський*; *antimaterialist* (*materialist (adj.) concerning human society or its organization; based on rank in society; shared with friends; for minggroups or living to get her by nature* - *сусільний; соціальний*). У цьому випадку негативна оцінка похідного слова залежить від префікса, який впливає на семантичну структуру похідного прикметника. Виходить, що фізичний *anti-* є фізичним оператором оцінки.

У другій схемі можна виділяються також дві семантичні моделі:

Pref. (neg.) +N (neg.) -Adj. (pos.), як наприклад: *anti-thief* - *дії, спрямовані на запобігання злочинів (злочинства)* (*thief person who steals, esp. Secretly and without violence*- *злочин*). Коли значення основи заперечується префіксом, позитивне значення вихідного слова компенсується позитивним значенням похідного слова.

Pref. (neg.) +N (pos.) -Adj. (neg.), як наприклад: *anti-progress*-*непрогресивний* (*progress - advance; journey on ward; continual improvement or development* - *прогрес; рух уперед; досягнення; успіхи*). Похідні

слова мають негативну оцінку під впливом префікса *anti-*. Таким чином, у цих випадках цей фільтр є фільтром-оператором оцінки..

Counter- це комбінована форма, яка використовується як префікс із різними значеннями, головним чином із значенням «проти», «всупереч» або «протилежність». Його часто використовують у побутовому та технічному планах.

Терміни з протилежними значеннями утворюються за допомогою префікса *counter-*: 1) протилежна, зворотна дія або засіб чи агент такої дії (наприклад, *counter-claim* - зустрічний позов; *counter-program* - укладати телевізійну програму таким чином, щоб відволікати глядачів від конкуруючої програми; 2) те, що доповнює щось певним чином: *counterpoint* - контрапункт, *counterbalance (counterweight)* - противага, *counterfoil* - корінець (квитанції).

Похідні терміни з префіксом *counter-* перекладаються звичайно такими способами:

1) похідними термінами з префіксами *проти-*, *контр-* і, значно рідше, *анти-*: *counter-pressure* - протитиск, *counter-radiation* - противипромінювання, *countertheme* - протискладання, *counteradvertising* - контрреклама, *countercurrent (counter-flow)* - протитечія, *counter-trade* - антинасам, *countermissile* - протиракета, антиракета;

2) термінами-словосполученнями, що містять слова «зустрічний», «зворотний», «супротивний», «перехресний» тощо: *counterreaction* - зустрічна (зворотна) реакція, *counter-tide* - супротивна течія, *counteraccusation* - зустрічне обвинувачення, *counteraction* - зустрічний позов, *counter-appeal* - зустрічна апеляція, *counterbond* - зустрічне зобов'язання, *counter-delivery* - зустрічні поставки, *counter-interrogation* - перехресний допит.

Counter- походить від середньо англійського *countre-*, що означає «проти». Пов'язаний префікс *contra-*, як у *contraindicate*, що означає «проти» від латинського *contra*.

Використовуючи цей префікс, можна виділити одну схему Pref.+N-N, яка містить дві семантичні моделі:

1. Pref. (neg.)+N (pos.) – N (neg.) як наприклад: *counterrevolution* - *контрреволюція* (*revolution* – *great social change* - *революція*). В нашому випадку прецедент має негативне значення, що призводить до негативної оцінки. У зв'язку з вихідним словом знак оцінки похідного слова змінюється через негативне значення префікса.

2. Pref. (neutr.)+N (pos.) – N (pos.) , як наприклад: *counter-attack* - *контратака* (*attack violent attempt to hurt, overcome, defeat; adverse criticism in speech or writing* - *атака; настання; критика*). Похідне слово має понятійно обумовлену оцінку, а вихідне слово має позитивну оцінку. У першому випадку випадковий фактор впливає на формування оцінок, оскільки він є фактором-оператором оцінок. У другому випадку префікс лише змінює оцінку в похідній речі, а не впливає на неї.

Наприклад:

1. It seemed gratuitous and counter-intuitive in a story that has already inflicted move that enough suffering. (Це здавалося безпідставним і нерозумним в історії, яка вже завдала більш ніж достатньо страждань.).

2. Then the sun went down and the anger came back as a “Thank You NYPD” rally traded insults with counter-protestors. (Потім сонце зайшло, і гнів повернувся, коли мітинг «Дякую NYPD» обмінювався образами з контрпротестувальниками.).

3. Thereupon, I have the word for a general counter-attack and for line began to advance. (Після цього я дав слово про загальну контратаку, і наша лінія почала наступати.).

2.7. Функції префіксів не-/без- в українській мові

Префікси *не-* та *без-* в українській мові виконують важливі функції, пов'язані з вираженням заперечення та відсутності.

Префікс *не-*:

Основна функція:

Виражає заперечення, відсутність якоїсь якості, дії чи стану.

Приклади:

- нещасливий: відсутність щастя;
- невідомий: відсутність знань про когось чи щось;
- небажаний: відсутність бажання чогось.

Особливості:

Найпоширеніший префікс заперечення в українській мові. Часто використовується з прикметниками, дієсловами, іменниками, прислівниками. Може вносити часткове заперечення, не повністю виключаючи якість чи дію. Наприклад: «невеликий»- означає, що розмір менший, але не відсутній повністю. Може переводити дієприкметники в прислівники, наприклад: «незалежно».

Л. Кардаш відзначає, що «засобами вираження заперечення в українській мові є предикативи *не можна, неможливо, немисливо*, які часто уживають у ролі безособового присудка, наприклад: *Руки не можна! Не подам!* (Р. Іваничук). Сполучення *неплюс* можна передає значення неприпустимості здійснення якоїсь дії названої залежно від предикатива інфінітива (неможливість, небажаність виконання якоїсь дії): *Не можна одночасно з'їсти хліб і мати його* (Нар. творч.)»[6, с. 76].

Префікс «не-» (походить від заперечної частки і може мати абсолютно протилежне значення слова) і «без-» (походить від різних морфем) утворюють комплементарні антоніми в українській мові (див. табл. 7):

Таблиця 7

Вживання префіксів *не-*, *без-*

правда	неправда
дружній	недружній
чистий	нечистий
зрозумілий	незрозумілий
милість	немилість
свобода	несвобода
болісний	безболісний

Префікс *без-*:

Основна функція: Виражає повну відсутність чогось, неможливість мати певну якість чи ознаку.

Приклади:

- бездомний: людина, яка не має житла;
- безкорисливий: той, хто не очікує винагороди за свою дію;
- безмежний: не має меж, кордонів.

Особливості:

Найчастіше використовується з іменниками, але може зустрічатися також з прикметниками і дієсловами. Часто вказує на відсутність якоїсь необхідної частини, елемента, ознаки. Може надавати словам абстрактнішого значення, наприклад: «безстрашний»- не боїться нічого, «безцінний»-не має ціни.

Порівняння:

- 1) *не-* заперечує наявність якоїсь ознаки чи дії, але не завжди повністю її виключає.
- 2) *без-* вказує на повну відсутність чогось, неможливість мати певну якість чи ознаку.

Приклади:

- 1) немолодий: може означати просто «старший за віком», не означаючи відсутність молодості повністю.
- 2) безмозковий: вказує на повну відсутність мозку або розуму.

Важливо:

Значення префіксів може змінюватись залежно від контексту.

Часто обидва префікси можуть вживатись зі словом, але надавати різні значення.

2.8. Порівняльна характеристика значень і семантичних відтінків префіксів *un-/in-* та *не-/без-*

Дослідження мовних універсалій, до яких зараховують, зокрема, категорію заперечення, дає змогу наблизитися до розуміння найзагальніших принципів побудови природніх мов, виокремити ті спільні ознаки, які формують категоріальний зміст типових для усіх мов, явищ.

Аналіз передбачає огляд наявних у перелічених групах заперечних словотворчих одиниць, уточнення їхнього категоріального статусу, систематизацію їх морфологічної і семантичної сполучуваності та чинників, які обмежують таку сполучуваність. Особлива увага приділяється семантиці заперечних афіксів та їх участі у формуванні антонімічних протиставлень.

Афіксальне заперечення може алізуватися за допомогою заперечних префіксів, суфіксів та циркумфіксів. В українській мові – це префікси *не-*, *ні-*, *без-*; комбіновані варіанти *ані-*, *зне-*, *обез-*, *недо-*, у семантичній структурі яких заперечення є складовою комплексного значення; запозичені *а-* (*ан-*), *анти-*, *дис-*, *ін-* (*ім-*, *іл-*, *ір-*) та пограничні заперечні префікси *над-*, *поза-*, *понад-*.

Розглянемо в нашій роботі префікси *не-*, *без-* в українській мові та префікси *un-*, *in-* в англійській мові. Заперечні афікси, як відомо, виявляють морфологічну та семантичну вибірковість, поєднуючись з відповідними твірними основами. Від мови до мови рестрикції можуть відрізнятися. Однак у ряді випадків можна констатувати і типологічні ознаки вибіркості, властиві заперечним афіксам.

Як у слов'янських мовах, так і англійських, заперечні афікси мають чітку тенденцію до поєднання з іменними основами [12, с. 16]: укр. *невідомий*, англ. *unknown*. Взаємодіючи з дієсловами, заперечні префікси модифікують значення власне заперечення на конверсивне. Так, в англійській мові префікс *un-*, подібно до *dis-*, *de-* (*des-*), *mis-* може поєднуватися з дієслівною твірною основою, виражаючи насамперед дію, зворотню до попередньої, за винятком поодиноких

прикладів зі збереженим запереченням: *disbelieve* - не вірити, *dislike* - не любити.

Префікс *un-*. Найефективнішим заперечним префіксом англійської мови є *un-*: *unsatisfied* - незадоволений, *unhappiness* - нещастя. Він поєднується виключно з іменними твірними основами. Заперечний префікс *un-* у складі дієслова можливий лише за умови інтеграції прикметника *un-* у дієслово: *upset*.

Спорідненими з англійським *un-* (нім. *un-*, нідерл. *on-*) є грецьке *a-(an-)*, лат. *in-*, слов'янське *не-* (укр.).

У поєднанні з прикметниковими базами *un-* найчастіше використовується. Завжди можна утворити похідне слово з *un-*, якщо до прикметника немає відповідного антоніма. *Un-* може модифікувати непохідні та похідні якісні та (рідше) відносні прикметники: - неясний, а також дієприкметникові: *unread* - непрочитаний, *unspeakable* - невимовний. Коли останні взаємодіють з *un-*, іменний характер твірної основи посилюється. Дієприкметник, який може мати префікс *un-*, має прикметниковий характер [32, с.80].

Незважаючи на широку семантичну сполучуваність, префікс *un-* має багато твірних основ. Він не поєднується, напр., з позначеннями 1) негативного *unpleasant* - неприємний, *unevil* - незлий; 2) кольорів *unblue* - неблакитний, *unred* - нечервоний; 3) градаційних ознак *uncolossal* - неколосальний, *ungiant* - невелетенський. Перераховані семантичні обмеження мають переважно прагматичний характер. Як відомо, перше обмеження стосується того, що англійська мова майже ніколи не полінегує; так зване подвійне заперечення, яке призводить до позитивного поняття чи твердження, використовується в цих мовах рідко.

Ступінь можливої ідіоматизації залежить від того, що позначає творну основу похідну від *un-*. На нашу думку, семантичні зміщення в похідній одиниці менші, чим більше абстракції базової лексики, і навпаки. Префікс *un-* як незвичайне поєднання з основами, що позначають певні поняття. Поодинокі винятки, як і інші мовні аномалії, зумовлені потребами комунікації для

досягнення необхідних прагматичних ефектів. У більшості випадків непохідні іменники ідіоматизуються як похідні, що пояснюється низькою інформативністю простого заперечення субстанції.

Префікс *не-*. У слов'янських мовах відповідником англійського *un-* у більшості випадків виступає префікс *не-*: *unmarried* - *неодружений*; *unfree* - *невільний*[24, с. 5].

Варто розглянути, як перекладаються прикметники, іменники та дієслова з префіксом *un-*. Загалом, існує кілька основних способів перекладу англійських прикметників з *un-*:

1) прикметник, який містить префікс *не-* або словосполучення, яке містить частку «не»: *unacademic* - *неуніверситетський*, *unslaked* - *негашений*, *unballasted* - *незабаластований*, *unattested* - *незасвідчений*, *inhomogeneous* - *неоднорідний*, *unphilosophical* - *нефілософський*, *unwooded* - *не вкритий лісом*, *unverbalized* - *не виражений словами*, *untraceable* - *такий, що не може бути простежений*;

2) Сполучення прийменника *без* з іменником або прикметника з префіксом *без-*: *unwinged* - *безкрилий*, *unscored* - *без позначок*, *unstinted* - *безмежний*; *untapped* - *такий, що працює без обслуговуючого персоналу*;

3) формально позитивним відповідником з запереченням в семантичній структурі: *unsalutary* - *шкідливий (тобто більш ніж некорисний)*, *unprofessional* - *дилетантський*, *unsophisticated* - *простий (технічно)*, *unweathered* - *погодостійкий*, *untamed* - *дикий*;

Іменники з префіксом *un-* перекладаються переважно такими способами:

1) іменниками з префіксами *роз-*: *unbalance* - *розбаланс(ування)*, *unbrazing* - *розпаювання*, *uncoiler* - *розмотувач (пристрій)*, *undocking* - *розстикування*;

2) іменниками з префіксом *де-*: *unblocking* - *деблокування*;

3) іменниками з префіксом *не-*: *uncertainty* - *недостовірність*, *uncontrollability* - *некерованість*, *unsymmetry* - *несиметрія*;

4) іменниками з префіксом *від-*: *unhooking* - *від'єднання*, *unsodering* -

відпаювання;

5) іменником з префіксом *пере-:unshift* – *переключення*;

6) терміном, що включає іменник «усунення» або *под.: unshorting*.

Він також має іменний префікс. до найпродуктивніших словотворних моделей в українській мові з префіксом не-Н. Г. Озерова відносить не + Ad + н-ий, не + Ad + ім-ий і не + Ad + н-ий до таких категорій, як невірний, неактивний тощо. Твірні основи формуються насамперед якісними прикметниками: *негарний, нечіткий*, хоча відносно також зустрічаються: *неробочий, незаміжній*. . Іменникові основи позначають насамперед абстрактні поняття, корелюючи з відповідними основами в англійській мові: *нещастя-unhappiness*.

Специфічною ознакою слов'янських мов, української зокрема, є префіксально-суфіксальний спосіб утворення похідних з заперечними складовими, при якому створюється дискантна біморфема, властива різним частинам мови: *невикорінний, невиспаний*. Твірна основа таких словотвірних конструкцій не функціонує самостійно ні в комбінації з ініціальним компонентом – заперечним префіксом не викорінювати, ні в поєднанні з суфіксальною морфемою викорінний і т.д.

При поєднанні з префіксом *не-* дуже часто відбувається різноступеневе нарощування семантики похідного слова в цілому, від незначного: *гарний* – *негарний*, *сміливий* – *несміливий*, досуттєвого: *товариш* – *нетовариш*, *достаток* – *недостаток*. Особа, яка не є гарною, не мусить бути негарною, а заперечення лексем *достаток* не означає за змістом лексеми *недостаток*.

Іноколи процеси ідіоматизації призводять до повної втрати слів заперечної семантики, коли значення заперечення розчиняється у значенні ідіоматизованої лексеми. Прикладами таких слів є *невіглас*, *недуга*.

Міжлексичними одиницями з заперечними фіксами та їх позитивними проти членами можуть виникати відношення протилежності (контрарності) або несумісності/протиріччя (контрадикторності). На ранніх стадіях дослідження

заперечної проблематики в логіці (а згодом і в лінгвістиці), було прийнято вважати, що контрадикторні поняття утворюються як за допомогою заперечення, так і за допомогою антонімів [34, с. 29], що відображають наступні схеми (див. рис. 1)

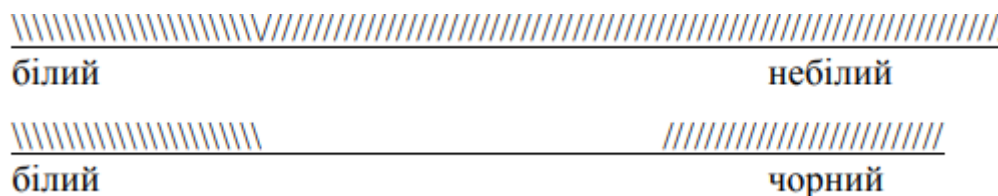

Рис. 1 Контрадикторне поняття та контрарне

Якпоказують схеми, між суперечливими поняттями немає проміжного члена. Разом поняття білий та небілий формують універсальний клас. Між протилежними поняттями білий та чорний допустима градація ознаки, напр., сірий. Протилежні та суперечливі поняття логіки співвідносяться з протилежними та суперечливими антонімами у мові. Антонімічна опозиція може формуватися непохідною лексикою, як напр. укр. *розумний* – *дурний*, англ. *clever* – *stupid* або за допомогою афіксації на базі спільних твірних основ: укр. *великий* – *невеликий*.

Оскільки як мінімум один з непохідних проти членів антонімічної опозиції має похідний корелят, можна було б припустити, що антонімія в мові ідеально відображає відповідні відношення у логіці, формуючи вісь протиставлення з трьох компонентів: позитивний (з точки зору оцінки) протичлен – похідний антонім – негативний непохідний антонім, які її покривають повністю і не пересікаються між собою (див.рис. 2).

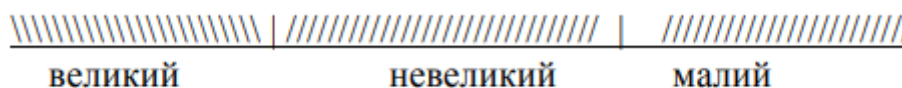

Рис. 2 Протиставлення трьох компонентів

Подібну точку зору висловлював О. Єсперсен, вважаючи, що префіксальний прикметник є слабшим виразником протилежної ознаки ніж непохідний, і що заперечний префікс поєднується з позитивним проти членом опозиції, але не негативним [26, с. 144]. Однак поняття позитивного та

негативного з точки зору оцінки протичлена є доволі проблематичними. Ціммер вважає їх радше нейтральними стосовно вираження оцінки [34, с. 30]. Конкретний контекст може кардинально змінювати позицію слова на шкалі оцінки (пор. Великі очі та великі вуха). Крім цього, слов'янські мови засвідчують, що антонімічний префікс може приєднуватися до проти членів антонімічної опозиції, які маркують обидва полюси: укр. *невеликий* – *немалий*.

Цікавим є той факт, що аналогічно до афіксального заперечення, яке може реалізувати два типи антонімічних протиставлень, поводить себе заперечна частка. В поєднанні з деякими прислівниками, які позначають високий ступінь ознаки, вона може набирати значення, відмінного від основного «невірно, що» і спричиняти часткову ідіоматизацію словосполучення, до складу якого вона входить. Мова йде про такі приклади як, «У тебе незовсім здоровий вигляд; Вона не дуже добре вчиться. У наведених реченнях не заперечується висока ступінь ознаки, а радше виражається поміркована протилежність: *не зовсім здоровий* – *досить нездоровий*; *не дуже добре* – *досить погано* [38, с. 80].

Однак поряд зі спільними ознаками, морфологічне заперечення має і свої специфічні риси. Головна відмінність, як було зазначено раніше, операційна сторона заперечення за допомогою частки є пропозитивною стороною цього заперечення, в той час як заперечення за допомогою афіксації оперує значеннями окремих лексичних одиниць. Цим пояснюється різна поведінка заперечення-частки та заперечення-афікса у протиставних контекстах: Він не одружений, а холостяк але *Він не одружений, а холостяк. Речення з заперечною часткою допускає протиставлення, а з афіксальним запереченням у складі лексеми – ні.

Незважаючи на те, що український переклад із омонімічними заперечними префіксами та часткою не може чітко визначити різницю між граматичною та неграматичною конструкцією, їх неоднорідна поведінка залишається фактом.

Префікс *без-*. Залежно від того, які слова використовуються, їхні функції в слов'янських мовах переймають префікси. Це частково стосується префікса *не-*, який передає англ. *in-*: *incurable* // *невиліковний*. Тим не менш, більшість англійських прикметників із заперечними суфіксами пов'язана з відповідними українцями з префіксом «*без-*», який етимологічно пов'язаний з прийменником «*без*», що означає *uninhabited*// *безлюдний, нежилый*.

Коли префікс не може приєднуватися до будь-якого типу основ (зв'язаних чи незв'язаних, у супроводі префікса чи ні), він є нехарактерним для префіксально-суфіксального словотвору: *бездарний* (*untalented*), *безкарний* (*unpunished*), *беззастережний* (*unreserved*), *безконтрольний* (*uncontrolled*). Він також може використовуватися для інших частин мови, які складаються з прикметників: *безлад, безмір, безцінь, бездоріжжя, безумовно, безнадія*.

Префікс *без-* і *не-* є досить подібними. В основному він передає характер ознаки, яку позначає коренева морфема.

Найпродуктивнішими словотвірними моделями, до складу яких входить *без-*, в українській мові є іменникові: *безгосподарність* // *mismanagement*. Прикметникові моделі також працюють: *безлюдний* // *uninhabited*.

Незважаючи на те, що в деяких випадках префікси *не-* та *без-* можуть бути синонімізованими, напр. *безбідний* / *небідний*, для кожного з них характерні і специфічні ознаки. Якщо *не-* обирає переважно твірні основи – якісні прикметники, то префікс *без-* має тенденцію до взаємодії з відносними прикметниками: *бездітний, безрукий, безводний, безалкогольний*.

Відмінність слововживаних компонентів заперечення від англійських є те, що вони можуть одночасно використовувати кілька заперечних афіксів, наприклад, вищезгадані *не-* та *без-*: *небезгрішний, небезнадійний, небезуспішний*.

Логічний закон заперечення передбачає, що подвійне заперечення твірної мови має призвести до твердження ознаки (явища, предмета), яка денотує кореневу морфему. Тим не менш, у цьому випадку природні мови відрізняються від штучних (логічних) мов тим, що вони створюють повне

значення, а не просто додаючи окремі значення складових компонентів. Нарощування нової семантики відбувається під час інтеграційних семантичних процесів. Небезгрішний означає частково грішний, а не безгрішний.

ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 2

Таким чином, заперечні префікси, фуфікси та циркумфікси складають систему словотворчих засобів вираження заперечення, більшість з яких знаходяться в мовах Європи.

Заперечні афікси, взаємодіючи з твірними основами, демонструють морфологічні та семантичні обмеження. У слов'янських і англійських мовах вони проявляються через морфологічні рестрикції на поєднання з дієслівними основами та семантичні обмеження щодо взаємодії з основами, які позначають негативні якості (уникаючи подвійного заперечення), інтенсифіковані ознаки, кольори, а також властивості, денотовані відносними прикметниками.

Слов'янські мови виявляють вищу толерантність до відхилень від цих обмежень. Їхньою специфічною особливістю є можливість утворення дистантної біморфеми, компонентом якої виступає заперечний афікс. Натомість в англійській мові словотвірна система вирізняється наявністю спеціальних заперечних, точніше привативних суфіксів, які поєднують у своїй семантиці заперечний та орнативний компоненти, створюючи комплексні значення. Безпосередньо впливаючи на формування комплексної семантики похідного слова, заперечні афікси по-різному модифікують значення твірної основи – від «чистого» заперечення до нарощування додаткових компонентів семантики та ідіоматизації похідного. У результаті взаємодії заперечних афіксів з твірними основами виникають як контрадикторні, так і контрарні антонімічні опозиції.

1. Префікс *im-* приєднується до слів, що починаються тільки на приголосні *m* та *p*.
2. Іменники з префіксом *in-/im-* утворюються за схемою Pref.+N-N., у якій є дві семантичні моделі.
3. Прикметники з префіксом *un-* утворюються за схемою Pref.+Adj.-Adj.

4. Префікс *il-* вживається зі словами, що починаються з приголосного *l*.
5. Префікс *ir-* вживається тільки з тими словами, що починаються з приголосного *g*.
6. Прикметники з префіксом *in-/im-(il-,ir-)*творюються за схемою Pref.+Adj.-Adj.
7. Префікс *mis-* вказує на неправильність чогось. Він вживається перед всіма звуками: приголосними та голосними.
8. Префікс *dis-* приєднується до слів, що починаються з голосного або приголосного звуків. Префікс вказує на протилежність дії, якості.
9. Префікс *non-* може стояти як перед голосним, так і перед приголосним звуком. Префікс вказує на заперечення або відсутність чогось, певної якості.
10. Префікс *anti-* передає значення «проти». Він є антонімом до префікса *pro-*.
11. *Counter-* це комбінована форма, яка використовується як префікс із різними значеннями, головним чином із значенням «проти», «всупереч» або «протилежність».
12. Префікси *не-* та *без-* в українській мові виконують важливі функції, пов'язані з вираженням заперечення та відсутності.

Для глибокого вивчення проблеми заперечення необхідно здійснити порівняльний аналіз його реалізації на лексичному та синтаксичному рівнях. Важливо також розробити типологію факторів, що сприяють ідіоматизації лексем і синтаксичних конструкцій із заперечним компонентом, враховуючи мовні особливості та культурні впливи, які впливають на формування таких структур.

РОЗДІЛ 3. Особливості функціонування префіксального заперечення в контексті

3.1. Вплив контексту на семантику префіксальних антонімів

Вплив контексту на семантику префіксальних антонімів є важливою темою в лінгвістиці, оскільки значення слів може змінюватися в залежності від ситуації, в якій вони вживаються. Префіксальні антоніми — це пари слів, що мають протилежні значення завдяки додаванню різних префіксів до кореня (наприклад, «включити» та «виключити») [7, с. 28].

Проблема взаємозв'язку лексичного значення та контексту була однією з основних проблем лінгвістики на різних етапах розвитку лінгвістики, включаючи лексикологію, семантику та лексикографію. В. В. Виноградов, О. Потебня, Л. Витгенштейн, Ж. Вандриєц, У. Вайнеріх, Л. Єльмслев, Р. Картон, М. П. Кочерган, О. С. Мельничук та інші вивчали це питання так чи інакше. Багато мовознавців погоджуються, що існує взаємозв'язок між лексичним значенням і контекстом, але більше уваги приділяється концепції лексичного значення, а менше — концепції контексту. Таким чином, для того, щоб глибше зрозуміти суть цього явища, необхідно аналізувати існуючі трактування контексту [47].

Семантика — це розділ науки, який вивчає зв'язки між знаком і значенням у мові [42, с.15].

Основним предметом семантики є інтерпретація знаків та їхніх поєднань.

Семантика досліджує відносини між означуваним і означальним. Предмет її вивчення трактується по-різному залежно від семіотичних і лінгвістичних концепцій. Відмінності в підходах здебільшого зумовлені самим визначенням знака та уявленнями про реальність, яку цей знак позначає.

Значення, роль і зв'язки слів у мові називають синонімами. Вони використовуються для опису різних типів взаємодії між словами, таких як синонімія, антонімія, гіперонімія та гіпонімія, меронімія та голонімія, а також час, активність і конотація [1, с. 6]

Семантика зазвичай розглядається як частина міждисциплінарної галузі досліджень знаків і знакових систем — семіотики, разом із двома іншими її розділами: синтактикою та прагматикою. Вона досліджує, як слова й вирази використовуються для передачі значень, як їхнє сприйняття може змінюватися залежно від контексту, а також як значення слів змінюються з часом..

Це також включає поняття, такі як семантичні поля. Таким чином, групи слів у мові пов'язані між собою за значенням. Семантичні слова часто вживаються разом, оскільки вони мають спільну тему або ідею. Хоча антоніми можуть знаходитися в різних семантичних полях, вони зазвичай містять слова, пов'язані з певною темою або концепцією.

У семантиці існують різні рівні організації значень, які називаються семантичними рівнями. Семантичні рівні — це структури, що відображають різні аспекти значень слів та їх взаємозв'язків, забезпечуючи ефективне використання цих слів у мовленні. Вони враховують як базові значення, так і контекстуальні, асоціативні та конотативні елементи значень.

Традиційно виділяються три рівні семантики: лекційний рівень вивчає значення окремих слів, а також їхні синоніми, антони, гіпони та гіпперони; фразовий рівень вивчає значення фраз, які складаються з кількох слів, таких як приказки, ідиомы, а також дієслівні та прикметникові сполучення; і третій рівень вивчає значення текстів і їх взаємозв'язки [9, с. 84].

Кожен із цих рівнів має вирішальне значення для розуміння та використання мови. Визначення значення слів, розуміння контексту, в якому вони вживаються, і ефективне та точне використання мови можливі за допомогою розуміння семантичних рівнів. Багато мовознавців використовують концепцію семантичних рівнів. Українське та англійське мовознавство також не є винятком.

Мовний розвиток значною мірою впливає на семантику мови. Комунікація є однією з основних функцій мови, а значення слів і виразів є основою цієї комунікації. Передача думок, ідей, почуттів і сприйняття світу легша за допомогою слів і виразів. Мову використовують люди, щоб

домовитися, виражати свої думки, виражати свої почуття, передавати інформацію та взаємодіяти.

Семантика мови відіграє важливу роль у її розвитку з плином часу. Мовні зміни відбуваються під впливом різноманітних факторів, таких як культурні трансформації, технологічний прогрес, міграційні процеси та мовні контакти. Значення слів може змінюватися, збагачуючись новими відтінками або втрачаючи актуальність. Паралельно з цим з'являються нові слова та вирази, тоді як деякі старі поступово виходять із вжитку. Ці процеси формують динамічну природу мови, яка адаптується до потреб суспільства.

Семантика префіксів відрізняється більшою відокремленістю, чіткістю та стандартизованістю порівняно зі значеннями суфіксів. У випадку іменників, прикметників і прислівників префікси надають додаткові значення, які характеризують об'єкти чи явища з точки зору простору та часу, додаючи нові аспекти до базового значення слова.

Кожна мова має антоніми, які є невід'ємною частиною мови. Антонімічні пари — це два слова, які мають протилежні значення і використовуються як пара, щоб доповнити одне одного. В антонімічній парі слово виражає одне поняття або ідею, а слово-антонім виражає протилежне поняття або ідею.

Антонімічні пари відіграють важливу роль у мові, оскільки вони використовуються для створення контрасту, вираження протилежностей і підсилення значення слів у різних контекстах. Вони є ключовим елементом лексичної опозиції, що сприяє передаванню різноманітних аспектів мови та задоволенню комунікативних потреб мовців, забезпечуючи точність і виразність висловлювань [10, с. 113].

Антоніми зазвичай зустрічаються серед слів, які позначають якість або кількість, зокрема серед прикметників і прислівників. У багатьох мовах світу характерною рисою є префіксальний спосіб утворення антонімів, коли заперечні або протилежні значення формуються шляхом додавання відповідних префіксів.

Основні аспекти впливу контексту:

1. Ситуативний контекст: Значення антонімів може змінюватися в залежності від конкретної ситуації. Наприклад, «включити» може означати активувати пристрій, тоді як «виключити» — деактивувати його. У певному контексті ці слова можуть набувати додаткових значень.

2. Культурний контекст: Культурні особливості можуть впливати на сприйняття антонімів. Наприклад, в одній культурі «підняти» може асоціюватися з позитивними змінами, а в іншій — з навантаженням.

3. Прагматичний контекст: Намір мовця та його ставлення до теми також можуть впливати на значення. Наприклад, у розмові про екологію «включити» може мати позитивне значення (активувати захист), тоді як «виключити» — негативне (ігнорувати проблему).

4. Граматичний контекст: Структура речення і граматичні форми можуть змінювати семантичне навантаження слів. Наприклад, «включити в команду» та «виключити з команди» мають специфічні значення в залежності від граматичного оформлення.

Префіксальне заперечення в англійській мові має кілька особливостей, які важливо враховувати:

Як вже згадувалося, основними префіксами для утворення заперечення є *un-*, *in-*, *dis-*, *non-*, *a-*. Кожен з них має свої специфічні правила вживання.

Семантичні відмінності: Хоча всі ці префікси виражають заперечення, вони можуть мати різні відтінки значення. Наприклад:

1) *unhappy* (нещасний) вказує на відсутність щастя

2) *inactive* (неактивний) означає відсутність активності

Префікси можуть використовуватися з різними частинами мови, але не всі префікси підходять для всіх категорій. Наприклад, *dis-* часто використовується з дієсловами (*disagree*, *disconnect*), тоді як *non-* зазвичай вживається з іменниками (*nonfiction*, *nonviolent*) [20, с. 178].

Деякі префікси можуть змінювати форму слова залежно від фонетичного контексту. Наприклад, *in-* може змінюватися на *il-*, *im-*, або *ir-* залежно від початкової букви слова (*illegal*, *impossible*, *irregular*).

Заперечні префікси можуть впливати на синтаксис речення. Наприклад, речення з заперечними словами часто мають інший акцент або значення, що може змінювати контекст спілкування.

Деякі префікси можуть бути більш популярними в певних стилях мовлення. Наприклад, *non-* часто використовується в наукових або формальних текстах.

Вживання заперечних форм може мати культурний контекст. Наприклад, у деяких ситуаціях заперечення може сприйматися як негативне або неприязне ставлення.

Основними словотвірними засобами вираження категоріальної архісеми «заперечення» є генетично пов'язані між собою заперечні префікси. Ці префікси використовуються для утворення слів, що виражають відсутність або протилежність ознаки, яка позначена основним словом, з яким вони комбінуються (англ. *no*, *non* та укр. *не*, *ні*). Префікс *no-* походить зі ст.-англ. *na*; префікс *non-* сягає англ.-фр. *non-*, ст.-фр. *non-*, лат. *non-*, ст.-лат. *noenit-* і найчастіше пишеться через дефіс, хоча американці надають перевагу написанню разом. Префікс *ne-* сягає схв. *не*, слц. *не-*, лтс. *не-*, гот., двн. *ni*, ірл. *ne-*, лат. *ne-* (в *nescio*, *-ire* «не знати», *neuter* «жоден з двох, ні той ні інший», *nefas* «беззаконня, нечестя тощо», і.-є. **ne*; ще в балтослов'янську епоху *ne* итіснилася інша заперечна частка, яка використовувалася виключно в певних сполученнях і виникла в результаті мовних змін. Цей процес може бути частиною еволюції мови, коли одна частка або конструкція поступово замінює іншу через зміни в граматичних або семантичних вимогах мови з і.-є. *n* (нульовий ступінь чергування до *ne*), рефlekсами якого є д.-інд. *a-*, *an-*, гр. *a-*, *a* *v-*, лат. *in-*, гот., нвн. *un-*, можливо, також *.Non -conference lines sh all be free to operate in competition with a conference as long as they adhere to the principle of fair competition on a commercial basis Vacancies are defined as positions to which no teacher has been appointed, except where a non -appointed teacher is filling in for an appointed teacher on leave* [Memorandum of agreement] [4, с. 253].

Індивідуальні семи реалізації інтегральної семи «позбавлення або звільнення від того, що позначене мотивуючою основою», в англійській мові існують різні варіативні префікси, які використовуються для утворення слів із протилежними або заперечними значеннями *dis-*, *de-*, *mis-*, *un-*, *in-*, *il-*, на відміну від української мови, яка має один варіант заперечного префікса *без-*: *Уряд за уважував, що заявля не вичерпала національні засоби захисту, оскільки вона не оскаржувала в суді дії чи бездіяльність державної виконавчої служби, яка відповідала за виконання рішень , винесених на її користь, і не вимагала відшкодування моральної шкоди у зв'язку з цим* [З документів Європейського суду з прав людини], *послугуючись здебільшого інваріантними префіксами не-, ні-*.

Префікс *dis-* в офіційно-діловому дискурсі виражає заперечення та позначає «відхилення від норми»: англ. *These misgivings, this disapproval and perfectly genuine distrust, did not prevent the Forsytes from gathering to old Jolyon's invitation* [The Man of Property]; укр. *У випадку несплати чи несвоєчасної сплати державою-відповідачем належної заявникові суми на неї нараховуватиметься пеня* [З документів Європейського суду з прав людини].

Префікс *un-* використовується для вираження індивідуальної семи «заперечення певної якості»: *Teachers new to the school system and those teachers in danger of receiving an unsatisfactory rating may be assigned by the principal to professional development* [Memorandum of agreement]; укр. *На початку серпня 2004 року- матір заявника звернулася із заявою про визнання сина недієздатним* [Комюніке Секретаря Європейського суду з прав людини].

Варіантний заперечний префікс *mis-* виражає індивідуальну сему «невірної, помилкової дії або невизнання дії, факту»: *Knowingly false accusations of misconduct against employees will not be tolerated* [Memorandum of agreement]; укр. *Апеляційний суд дійшов до висновку, що формування комунальної власності територіальних громад міста Києва за рахунок власності, що належить іншим особам, є неприпустимим, а тому суд першої*

інстанції правильно визнав **недійсним** та скасував розпорядження відповідача [Апеляційне подання].

Заперечне значення варіантного префікса *in-* конкретизується через індивідуальну сему «невірність, неправильність чогось».: *The Principal will assign teachers to these activities on a rotational basis in **inverse** seniority order <...> with no teacher being **involuntarily** assigned to an administrative activity for consecutive years* [Memorandum of agreement]; укр. Також позивач вкотре вказує **невірно** адресу відповідача Дашевського О.П. [Заперечення на апеляційну скаргу] [5, с. 109].

Заперечне значення варіантного префікса *il-* конкретизується через індивідуальну сему «безпідставність дії».: англ. *For purposes of this section, sexual misconduct shall include the following <...>: sexual touching, serious or repeated verbal abuse <...> of a sexual nature, action that could reasonable interpreted as soliciting a sexual relationship, possession or use of **illegal** child pornography, and/or actions that would constitute criminal conduct under* [Memorandum of agreement]; укр. При вирішенні питання про остаточіє покарання Тараненко М.К. судом **незаконно** застосований принцип часткового додавання призначених покарань [Апеляційне подання].

Таблиця 8

Морфологічні засоби вираження заперечення в англійській та українській мові

Частини мови	Англійська мова	Українська мова
Займенники	nobody, nothing	ніхто, ніщо, жоден
Віддієслівні іменники	nonpayment, nonintervention,	несплата, невтручання, невиконання
Прикметники / дієприкметники	unsuccessful, independent,	невід'ємний, недієздатний, неправдивий, неприпустимий
Прислівники	indirectly, involuntary, never, nowhere	невірно, незаконно, ніколи, ніде

Індивідуальні семи «відхилення від чогось» реалізуються через віддієслівні іменники: англ. *This wouldn't refute the author's argument, but it may at least be relevant to the case. It's still a very weak form of **disagreement**, though* [Memorandum of agreement]; укр. *У випадку **несплати** чи несвоєчасної сплати державою-відповідачем належної заявникові суми на неї нараховуватиметься пеня* [3 документів Європейського суду з прав людини].

Індивідуальна сема «спростування певної якості» актуалізується за допомогою прикметників та дієприкметників: англ. *Teachers who have repeatedly been **unsuccessful** in obtaining transfers or obtaining regular teaching positions after being exceded, will, upon request, receive individualized assistance from the Division of Human Resources* [Memorandum of agreement]; укр. *Апеляційний суд дійшов до висновку, що формування комунальної власності територіальних громад міста Києва за рахунок власності, що належить іншим особам, є **неприпустимим**, а тому суд першої інстанції правильно визнав **недійсним** та скасував розпорядження відповідача* [Апеляційне подання].

3.2. Конотативні та стилістичні відтінки вживання префіксальних антонімів

Префіксальні антоніми, або слова з протилежними значеннями, утворені шляхом додавання префікса, відіграють важливу роль у англійській мові та українській мові. Вони не тільки дають можливість виражати протилежні поняття, але й надають словам додаткові конотації та стилістичні відтінки.

Вони складаються з таких синонімічних префіксів англійською мовою: *a-, dis-, il-, im-, in-, ir-, non-, un-*. У німецькій мові є багато заперечувальних префіксів, включаючи *il a-, dis-, in-, un-, ir-, non-*. Шість заперечувальних префіксів використовується для створення денотативних еквівалентів. Префікси *il-, im-, in-, ir-* та *un* та інші можуть мати евфемічні значення [41].

Синонімічний ряд заперечувальних префіксів *a-,dis-,il-, im-, in-, ir-,non-, un-*.

Синонімічний ряд заперечливих пейоративних ефектів: *mis-*.

Конотативне значення та роль афекту в процесі декодування слова залежать від емоційно-експресивного стану мовця. Точність декодування залежить від врахування всіх цих компонентів.

Лекційні одиниці можуть передавати емоції об'єкту мовлення. Такі слова можуть передавати інформацію про емоційну характеристику особи, її дії та поведінку. Коли мова йде про дані слова, деноція відходить на другий план. Значення оцінюється за допомогою полярної шкали, яка визначає, чи є воно позитивним, чи негативним.

Наші дані показують, що синонімічний ряд заперечувальних префіксів складається з таких слів: *a-, dis-, il-, im-, in-, ir-, non- i un-*. Визначимо їхні конотативні відмінності.

Префікс *un-*: Зазвичай надає негативне значення, але може також виражати відсутність чогось. Наприклад, *happy* (щасливий) проти *unhappy*(нещасливий), *tied* (зв'язаний) проти *untied* (розв'язаний).Префікс*un-*денотативно має значення категоричного заперечення:*ungrateful*– невдячний. Залежно від мовленнєвої ситуації*un-*може використовуватись як формант евфемізмів, наприклад, вживання*unkind*– недоброзичливий замість*mordant*– саркастичний не виражає різкий настрій висловлювання.

Префікс *a-* є одним із формантів, який без труднощів комбінується з основами для створення протилежного денотативного значення. Слова з префіксом *a-* умовно можна розділити на дві категорії. Перша категорія включає часто вживані слова з нейтральним відтінком значення:*amoral*– аморальний. До другої групи належать слова з конотативним відтінком книжності:*aformal*– неофіційний,*apolitical*– аполітичний,*atypical*– нетиповий. Префікс *a-* має офіційно-заперечувальне денотативне значення, яке впливає на конотативне сприйняття дериватів, відносячи його до конотативно-книжних формантів. У складі термінослів та нейтральних основ префікс *a-* надає словам

відтінок книжності., наприклад, *asymmetry*– *асиметрія* та *apolitical*– *аполітичний* [41].

il-, *im-*, *in-*, *ir-*– Причина об'єднання даних префіксів полягає у їх денотативній та конотативній еквівалентності. Префікс *im-*: Переважно використовується перед словами, що починаються з “p” або “b”, але може зустрічатися і з іншими. Виражає негативне значення, часто пов'язане з відсутністю якоїсь якості. Наприклад, *possible* (*можливий*) проти *impossible* (*неможливий*), *patient* (*терплячий*) проти *impatient* (*нетерплячий*). Утворення денотативно протилежного значення, що міститься в основі, є особливістю даних префіксів: *illegal* – *нелегальний*, *impossible* – *неможливий*, *independent* – *незалежний*, *irrational* – *нераціональний*, *improbable* – *неймовірний*. Данна лекція передає емоційно-експресивний настрій мовця. Її можна використовувати як у літературі, так і в розмові, але слід зазначити, що евфемизми надають словам книжного відтінку.

Префікси *il-*, *im-*, *in-*, *ir-* мають денотативні еквіваленти з конотативними відмінностями в процесі декодування. Наприклад, *incapacious*–***insufficient*** – *немісткий*.

Префікс *dis-* у словах *disburse*– *оплатити*, *disloyal*– *віроломний* має конотативно-книжні відтінки, а новоутворення набувають цих конотацій за аналогією з книжністю: *dispraise* – *докір*. Виражає розрив, припинення, негативне значення. Наприклад, *appear* (*з'являтися*) проти *disappear* (*зникати*), *agree* (*погоджуватися*) проти *disagree* (*не погоджуватися*).

Префікс *non-* легко приєднується до кореневих основ загальноживаних слів. Хоча ця морфема не увійшла до офіційного лексикону, її конотативне співзначення пов'язане з літературним мовленням: *non-politician* – *неполітичний*, *non-scientific* – *ненауковий*. В англійському мовленні лексика з цим словотворчим елементом супроводжується конотацією книжності., наприклад, *non-activated* – *неактивований*.

Префікс *in-*: Використовується для демонстрації протилежності дії або стану. Наприклад, *correct* (правильний) проти *incorrect* (неправильний), *credible* (правдоподібний) проти *incredible* (неправдоподібний).

Пейоративні префікс *mis-* слугують формантами слів з негативною оцінкою. Префікс *mis-*, є пейоративно денотуючими, тобто називають негативну дію без вираження емоцій мовця: *miscalculate* – *помилитись в розрахунках*.

В українській мові заперечувальні префікси *не-*, *без-*. Обидва префікси, *не-* та *без-*, надають словам заперечне значення, але мають свої конотативні відмінності:

Префікс *не-* часто використовується для створення негативних або відсутніх значень: *щасливий-нещасливий*, *здоровий-нездоровий*, *вдячний-невдячний*.

Префікс *не-* найчастіше використовується для простого заперечення наявності чогось, без додаткових емоційних відтінків. Змінює значення, але не обов'язково відмінняє його: «Нещасливий» - це *не щасливий*, але все ще вказує на емоційний стан. «Нездоровий» - це *не здоровий*, але може вказувати на тимчасовий стан.

Більш нейтральний та часто використовується в формальній мові: «Незнайомий», «невдалий», «невідповідний».

Префікс *без-* вказує на відсутність чогось: *безмежний*, *бездоганний*, *безлюдний*.

Префікс *без-* вказує на повну відсутність чогось, часто з підкресленням неможливості або недостатньої кількості: «безмежний», «бездоганний», «безлюдний», «безвихідний». Змінює значення, але не обов'язково надає негативний відтінок: «Бездоганний» може мати позитивне значення, а «безстрашний»- нейтральне.

Часто використовується в поетичній мові та для створення образів: «Безмежний простір», «Безсоння».

Не- це більш загальне заперечення, яке часто використовується в нейтральному контексті.

*Без-*це більш інтенсивне заперечення, що вказує на повну відсутність чогось.

Вибір префікса залежить від контексту і бажаного емоційного відтінку.

3.2. Випадки семантичного невідповідності префіксальних антонімів в англійській та українській мовах

Однокорінні антоніми, які мають заперечне значення, додаються до кореня афіксів; вони є комплементарними. В англійській мові це префікси *in-*, *in-/im-/ir-/im-*, *dis-*, *mis-* та деривати з префіксами, що походять від антонімічних прийменників (див. табл. 9):

Таблиця 9

Приклади вживання заперечних префіксів в англійській мові

true	untrue
easy	uneasy
firm	infirm
legal	illegal
regular	irregular
proper	improper
honest	dishonest
understand	misunderstand
do	undo
believe	disbelieve
appear	disappear
overestimate	underestimate

Навіть у випадках, коли використовується заперечна морфема (наприклад, *true* – *untrue*, правда – неправда), слова в мовленні можуть

набувати протилежних значень (явище енантіосемії). Деякі багатозначні слова можуть виконувати роль як антонімів, так і синонімів.

Додавання заперечного афікса до основи не завжди призводить до утворення слова з протилежним значенням; такі пари як *different – indifferent* антонімами не є, а, скажімо, *input/output* антоніми тільки у терміносистемі електротехніки.

Багатозначне слово з заперечним префіксом зазвичай утворює антонім лише в одному з його значень, і іноді таке утворення може бути okazіональним або залежним від контексту. Так, наприклад, *conventionaly* значенні традиційний, звичайний має у мові дериваційний антонім *unconventional* – нетрадиційний, *нешаблонний*. Інше значення *conventional(weapons)* – *неядерна зброя* у мові дериваційного антоніма не має, та у мовленні можемо зустрічати його контекстуальний антонім.

*Haven is unattackable by conventional means, **unreachable** even by unconventional ones, the only truly safe place in the galaxy* [13, с.105].

Якщо заперечні афікси в англійській мові зазвичай утворюють однокорінні антоніми, то в українській мові префікс *без-* часто створює антоніми до похідних слів, утворених від інших основ:

Таблиця 10

Приклади вживання заперечних префіксів в українській мові

боязкий	безстрашний
розумний	безглуздий
порядок	безладдя

Основні випадки симантичної невідповідності:

1. Контекстуальна залежність: У деяких випадках антоніми можуть мати різне значення в залежності від контексту.

2. Культурні відмінності: Деякі слова можуть не мати прямого антоніма в іншій мові.

3. Ступінь негативності: Антоніми можуть відрізнятися за ступенем негативності.

4. Синонімія та омонімія: В обох мовах існують слова, які можуть бути семантично схожими, але не є префіксальними антонімами.

5. Лексична специфіка.

Префікси в протиставлених мовах змінюють лексичне значення слова. Вони іноді можуть змінювати навіть лексико-граматичну природу похідного слова [35, с.50] (див. табл. 11):

Таблиця 11

Англійські високопродуктивні префікси

Англійські високопродуктивні префікси
dis-, in-{il-, im-, ir-}, disclose, immigrant, mislead mis-, un-:undress

Зазвичай, префікси, такі як *un-*, *dis-*, *in-*, *a-* та інші, використовуються для утворення антонімічних пар, проте їхнє значення не завжди відображає точну протилежність основного слова [37, с.44].

Англійські префікси романського походження набагато продуктивніші, ніж рідні.

У англійській мові існує багато випадків семантичної непослідовності префіксних антонімів. Наприклад, слова "uncovered" і "discovered" не є антонімами, оскільки "uncovered" означає «виявлений», а не «прихований». Подібним чином, "unhappy" і "happy" є антонімами, але "unwell" і "well" - ні, оскільки "unwell" означає «хворий», а не «здоровий». Ще один приклад слова "inflammable" і "flammable", які мають однакове значення, хоча *in-* зазвичай вказує на заперечення або негачію [2, с. 155].

В англійській мові префікс *un-* може мати значення як заперечення, так і протилежність, що призводить до формування антонімічних пар типу "unsatisfied" - "dissatisfied". *Un-* зазвичай означає заперечення, але в словах на кшталт "unable" та "uncomfortable" він виражає скоріше значення

«недостатності» чи «не повністю», а не повну протилежність. В українській мові подібна ситуація спостерігається з префіксами *не-* та *без-*, наприклад «неохайний» - «безладний». Дослідження таких семантичних особливостей префіксальних антонімів має важливе значення для вивчення механізмів утворення та функціонування антонімічних відношень в мові.

Слово "dislike" не є повною протилежністю до "like", оскільки воно означає негативне ставлення, але не обов'язково протилежне до позитивного. Аналогічно, "uncover" не є прямою протилежністю до "cover", адже означає швидше «оголити» чи «виявити», а не «закрити» [36, с.12].

Семантична невідповідність префіксальних антонімів в англійській мові - це явище, коли префікси, які зазвичай вважаються опозитивними, не завжди повністю нейтралізують значення кореневого слова. Наприклад, слова «дисфункція» та «недієздатність» позначають негативні стани, тоді як «не функціональний» та «інактивний» можуть мати більш нейтральне значення. Аналогічно, «неприродний» і «анти природний» не є повністю взаємозамінними, оскільки «неприродний» може просто означати «не властивий природі», тоді як «анти природний» має відтінок ворожості до природного порядку [39, с. 90].

В українській мові також функціонує багато префіксів латинського та грецького походження. Вони зазвичай зустрічаються в міжнародних словах і термінах.

Як правило, ані суфікси, ані префікси в англійській чи українській мові не мають цілком певного значення. Крім того, один і той самий префікс може передавати різні значення різним словам.

Проблема семантичної непослідовності префіксальних антонімів є досить поширеною як в англійській, так і в українській мовах.

Такі пари антонімів, як «наступати – відступати», «діяти – без діяти», «входити – виходити» та інші, хоча й утворюються за допомогою одних і тих самих префіксів, не завжди мають повністю протилежні значення. Це можна пояснити складною природою мови, її історичним розвитком, а також впливом

контексту на семантику слів. Розуміння таких особливостей префіксальних антонімів має велике значення для ефективного вивчення та застосування мови, а також для перекладацької діяльності.

Ці випадки семантичного дисбалансу становлять значний інтерес для лінгвістичних досліджень, оскільки вони свідчать про складність та динамічність мовних систем, а також про необхідність ретельного вивчення семантичних змін у процесі історичного розвитку мов.

У процесі розвитку української мови спостерігаються випадки семантичного невідповідності префіксальних антонімів. Це явище характеризується тим, що антонімічні пари слів, утворені за допомогою префіксів, не завжди мають протилежне значення. Наприклад, слова «догляд» та «недогляд» не є повними антонімами, оскільки «недогляд» означає не лише відсутність догляду, а й недбалість, неухважність. Або ж префікси *без-* та *не-* у словах «безцінний» і «неціновий» не виражають повної протилежності значень. Такі випадки семантичної неузгодженості префіксальних антонімів свідчать про динамічний розвиток української мовної системи та потребують. Наприклад, слова «недобрий» і «недурний» не є антонімами до «добрий» та «дурний» відповідно, оскільки «недобрий» означає «злий», а «недурний» – «розумний». Аналогічно, «безбарвний» не означає «кольоровий», а «несмачний» не є антонімом до «смачний». Такі випадки можуть бути зумовлені як історичними трансформаціями значень, так і специфікою функціонування певних префіксів у мові. Тож при аналізі подібних явищ необхідно враховувати семантичні нюанси та контекстуальне використання слів.

Український префіксальний антонізм часто характеризується семантичною неоднозначністю, коли значення деяких префіксальних антонімів не є прямо протилежним. Наприклад, пара «робити – недоробляти» позначає не повне заперечення дії, а її часткове виконання. Схожі випадки зустрічаються у парах «стверджувати – заперечувати», «виховувати – не виховувати»,

«заходити – виходити» тощо. Такі префіксальні антоніми більше відображають контрастність, ніж абсолютну протилежність значень.

Таблиця 12

Порівняльна характеристика значень і семантичних відтінків префіксів
un-/in- в англійській мові та *не-/без-* в українській

Префікс	Англійське слово	Значення	Українське слово	Значення
un-	unhappy	нещасний, не задоволений	нещасний	стан відсутності щастя
-	unlock	відчиняти	відчинити	відкрити
-	unkind	недобрий, жорстокий	недобрий	відсутність доброти
in-	incomplete	незавершений	незавершений	не повністю завершений
-	invisible	невидимий	невидимий	не видно
-	inactive	неактивний	неактивний	відсутність активності
Префікс	Англійське слово	Значення	Українське слово	Значення
не-	несправедливий	нечесний	несправедливий	відсутність справедливості
-	нечесний	нечесний	нечесний	відсутність чесності
без-	безперешкодно	без перешкод	безперешкодно	вільно, без перешкод
-	безкоштовний	без плати	безкоштовний	без оплати

Такі невідповідності можуть виникати через історичні зміни значення слів, особливості мислення та сприйняття дійсності носіями мови, а також інші чинники. Наприклад, слова «переобрати» та «недобрати» мають протилежний префікс, але їхні значення не є повністю антонімічними «переобрати» означає «обрати когось замість когось іншого», а «недобрати»- «обрати недостатню кількість чогось». Відповідно, ці слова не є антонімами в повному значенні цього слова (див. табл. 13):

Таблиця 13

Порівняння перекладу префіксів в англійській та українській мовах

Англійське слово	Англійське значення	Український переклад	Особливості перекладу
Disinterested	Не зацікавлений, неупереджений	Байдужий, неупереджений	"Disinterested" має значення не лише «не зацікавлений», а й «неупереджений», що потребує точнішого вибору слів для перекладу залежно від контексту.
Irreplaceable	Незамінний, такий, якого не можна замінити	Незамінний	Переклад «незамінний» є точним, але в англійському слові може бути сильніший емоційний відтінок важливості або унікальності, який важко передати в українському.
Unbelievable	безперешкодно	без перешкод	Український переклад часто залежить від контексту, тому в деяких випадках можна використовувати метафоричні чи емоційні варіанти, які відрізняються від прямого перекладу

Продовження таблиці 13

Англійське слово	Англійське значення	Український переклад	Особливості перекладу
Insecure	Невпевнений, небезпечний, нестабільний	Невпевнений, небезпечний, нестабільний	В українській мові для різних значень можуть використовуватися окремі слова, що не завжди передають повний спектр значень англійського слова.
Impatient	Нетерплячий, нетерплячий щодо чогось	Нетерплячий	У українській мові переклад може бути прямим, але англійське слово часто несе додатковий емоційний відтінок або відтінок нетерпіння в контексті часу.
Disagree	Не погоджуватися, не бути згодним	Не погоджуватися, не бути згодним	"Disagree" не має прямого перекладу, який би передав емоційний контекст того, чому людина не згодна. В українській мові часто додаються
Uncertain	Не визначений, неясний, сумнівний	Не визначений, неясний	"Uncertain" може включати емоційний відтінок страху або сумніву, який в українському перекладі не завжди з уточн.

Продовження таблиці 13

Англійське слово	Англійське значення	Український переклад	Особливості перекладу
Imperfect	Неповний, недосконалий	Невідшліфований, недосконалий	В українському перекладі не завжди вдається передати повноту значення англійського слова, що може включати як технічні, так і моральні аспекти недосконалості.
Illegal	Незаконний, що порушує закон	Незаконний	Переклад точний, але в англійській мові "illegal" може включати в себе як юридичні, так і моральні аспекти, що може вимагати конкретизації у перекладі.
Unlikely	Малоймовірний, не ймовірний	Малоймовірний, непевний	В українському перекладі можна використовувати кілька синонімів, які передають можливу невизначеність події чи ситуації, тому слово "unlikely" може бути перекладене різними способами від контексту.

Продовження таблиці 13

Англійське слово	Англійське значення	Український переклад	Особливості перекладу
Unfair	Несправедливий, нерівний, непорівнянний	Несправедливий, нерівний	В українській мові є декілька варіантів перекладу, що можуть мати різні відтінки значення: «несправедливий» для моральних ситуацій та «нерівний» для більш загальних випадків.

На основі аналізу семантичного дисбалансу в мовах можна зробити висновок, що це явище є свідченням складної і динамічної природи мовних систем. Воно вказує на те, що зміни у значеннях слів, їх функціонуванні та використанні відображають процес історичного розвитку мов. Розуміння цих процесів має ключове значення для глибшого вивчення лінгвістичних закономірностей, що сприяє вдосконаленню теоретичних і практичних аспектів мовознавства, зокрема у сферах перекладу, лексикографії та мовного навчання.

ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 3

Семантика відіграє важливу роль у розумінні значень слів та їх використанні в різних контекстах. Особливо це стосується префіксальних антонімів, де зміна значення слів часто залежить від конкретної мовної ситуації. Зрозуміло, що лексичне значення та контекст взаємопов'язані, і без урахування цього контексту важко точно зрозуміти або передати зміст.

Знання семантичних відношень, таких як синонімія, антонімія, гіперонімія, гіпонімія, та інших, є важливим для правильного використання мови. Також важливими є семантичні поля, які об'єднують слова, що мають спільні значення або концепти, а також рівні семантики (лексичний, фразовий, текстовий), кожен з яких забезпечує ефективне використання мови в певному контексті.

Семантика, будучи частиною семіотики, сприяє розвитку точності та гнучкості мовного спілкування, а також визначає, як слова можуть змінювати своє значення в залежності від часу та ситуації. Системне розуміння значень та їх зв'язків допомагає формувати більш ефективну комунікацію, що є основою мовного процесу.

Таким чином, дослідження семантики, зокрема взаємозв'язку лексичного значення та контексту, має ключове значення для розвитку мови та точності її використання в реальному спілкуванні.

Основні аспекти впливу контексту:

1. Ситуативний контекст.
2. Культурний контекст.
3. Прагматичний контекст.
4. Граматичний контекст.

Синонімічний ряд заперечувальних префіксів *in-*, *dis-*, *il-*, *im-*, *in-*, *ir-*, *non-*, *un-*.

Префікс *un-*: Зазвичай означає негативно, але також може означати відсутність чогось.

Префікс *a-* відноситься до формантів, які легко поєднуються з іншими формантами для отримання протилежного денотативного значення.

Префікси *il-*, *im-*, *in-*, *ir-* мають конотативні риси декодування та денотативні еквіваленти.

Префікс *dis-* має конотативно книжні відтінки, новоутворення набувають за аналогією з конотаціями книжності. Виражає розрив, припинення, негативне значення.

Префікс *non-* легко приєднується до кореневих основ загальноживаних слів. Хоча ця морфема не увійшла до офіційного лексикону, її конотативне значення пов'язане з літературним мовленням.

Префікс *in-*: Часто використовується для демонстрації протилежності дії або стану.

Префікс *mis-* є пейоративно денотуючими, тобто вони можуть описувати негативну дію без того, щоб емоції мовця були виражені.

В українській мові заперечувальні префікси *не-*, *без-*. Обидва префікси, *не-* та *без-*, надають словам заперечне значення, але мають свої конотативні відмінності:

Основні випадки симантичної невідповідності:

1. Контекстуальна залежність: У деяких випадках антоніми можуть мати різне значення в залежності від контексту.
2. Культурні відмінності: Деякі слова можуть не мати прямого антоніма в іншій мові.
3. Ступінь негативності: Антоніми можуть відрізнятися за ступенем негативності.
4. Синонімія та омонімія: В обох мовах існують слова, які можуть бути семантично схожими, але не є префіксальними антонімами.
5. Лексична специфіка.

РОЗДІЛ 4. Практичний аспект використання заперечних префіксів

4.1. Різновид тестів, їх види, та як з ними працювати

До групи оцінно-вимірювальних методів зазвичай належать тести, які базуються на теоретично та емпірично обґрунтованій системі завдань.

Слово «тест» у перекладі з англійської означає «випробування», «перевірка», «оцінка» або «критерій». У психології тестами називають методики, які є достатньо об'єктивними та стандартизованими, спрямованими на вимірювання психологічних характеристик індивіда. Вони дозволяють отримувати якісні та кількісні показники рівня розвитку певних властивостей, що порівнюються із встановленими нормами та стандартами [49].

Зрозуміло, що класифікація цих методів є одноманітною. Процеси впровадження та оцінки ефективності техніки доступні завжди та скрізь, і їх слід застосовувати однаково залежно від ситуації. Крім того, є інструкції та методи розрахунку та інтерпретації результатів.

За особливістю подання запитань тести поділяються на:

- прості;
- тести типу інтерв'ю;
- адаптивні тести.

Простий тест. Всі питання можуть бути представлені інтерв'юеру одночасно, без шкоди для репрезентативності тесту. Питання можуть бути представлені в будь-якому порядку. У цьому типі тексту запитання надсилається на 1 сторінку, якщо воно розділене на сторінки, студент може перейти з 1 сторінки на іншу та відповісти на запитання в будь-якому порядку.

Тест за типом співбесіди. Питання повинні бути в строго визначеному порядку. Зміна порядку запитань може вплинути на результати та репрезентативність тесту. Це відбувається, коли наступне питання містить відповідь на попереднє запитання. Наприклад, в першому питанні необхідно

назвати склад крові, а в другому питанні слід перерахувати компоненти крові і вказати, які з них виконують певну функцію. У цьому типі тесту запитання відображаються на сторінці по одному за раз. Лише після того, як студент дасть відповідь на запитання, йому стане доступним наступне.

Адаптаційний тест. Питання задаються не тільки в певному порядку, але й залежно від нього, які відповіді студент дає на попереднє питання. Саме так можна побудувати соціологічне опитування або психологічний тест, наприклад, в першому питанні задати напій, чай або каву, який він вживає найчастіше. Тому для тих, хто вибирає каву, наступним питанням буде: «мелений або розчинний?», а для тих, хто вибирає чай – «чорний або зелений?». У цьому типі тесту питання також відображаються по одному за раз. Тільки після того, як студент відповість на запитання, він зможе побачити наступне [43].

Тести з вибором правильної відповіді (Multiple Choice) — учні повинні вибрати одну правильну відповідь із кількох запропонованих варіантів. Такий тип тесту дозволяє швидко перевірити знання великої кількості матеріалу.

Тести з короткою відповіддю — учень має дати коротку відповідь на запитання, зазвичай у вигляді одного або кількох слів або цифр.

Тести з відкритими запитаннями — учні повинні самостійно написати відповідь, що дозволяє перевірити не лише знання, але й уміння формулювати думки.

Тести з відповідями на вибір — запитання з кількома варіантами відповідей, з яких кілька можуть бути правильними. Це дозволяє оцінити глибину розуміння матеріалу.

Також існують інтерактивні тести- це сучасні тести, які використовують цифрові технології для створення більш динамічних і цікавих завдань.

Тести з використанням комп'ютерних програм або онлайн платформ — на таких платформах учні можуть виконувати завдання в інтерактивному форматі, що дозволяє автоматично перевіряти їхні відповіді.

Відео-тести — учням показується відео з певною ситуацією, після чого їм потрібно відповісти на питання або проаналізувати вчинки персонажів.

Переваги тестування в освіті:

Об'єктивність оцінки — тест дозволяє уникнути суб'єктивності в оцінках, оскільки відповідь на питання має чітке трактування.

Швидкість перевірки — автоматичні тести дозволяють швидко отримати результати.

Широка охопленість матеріалу — тестування дає можливість оцінити знання учнів на великому обсязі матеріалу.

Недоліки тестування:

Обмеження в оцінці глибини знань-тест не завжди може ефективно перевірити критичне мислення або глибоке розуміння.

Стрес для студентів-постійні тести можуть викликати стрес і тривогу у студентів, що впливає на їх результати.

Використання тестів в освіті вимагає, щоб як студенти, так і викладачі мали чітку стратегію для забезпечення ефективності та успіху процесу тестування.

Поради як ефективно працювати з тестами:

1. Підготовка до тесту

Регулярне навчання: Щоб бути готовим до тесту, важливо систематично працювати з матеріалом, а не залишати підготовку на останній момент. Краще розбити навчальний матеріал на частини та вивчати його поступово.

Практичні вправи: Виконання зразкових тестів або завдань з попередніх років дозволяє звикнути до формату запитань і оцінити рівень підготовки.

Групове навчання: Робота в групах дозволяє ділитися знаннями та обговорювати складні питання. Це може допомогти краще зрозуміти матеріал і запам'ятати його.

Зрозумійте формат тесту: Якщо тест містить питання з вибором відповіді, переконайтеся, що розумієте, як правильно вибирати відповідь, а також як працювати з іншими форматами тестів (відкриті питання, завдання на аналіз).

Повторення та самоперевірка: Регулярно повторювати вивчений матеріал, використовувати флеш-картки, тести або онлайн-платформи для самоперевірки.

Під час тесту важливо:

Чітке прочитання завдань: Перед тим, як почати відповідати, уважно прочитати всі питання. Це допоможе уникнути непорозумінь і помилок через поспішність.

Часова організація: Якщо тест має обмеження по часу, розподілити час між завданнями так, щоб встигнути відповісти на всі питання. Залишити час для перевірки.

Починати з простих питань: Відповісти спочатку на ті питання, на які ви точно знаєте правильні відповіді. Це дасть більше впевненості і дозволить швидше пройти тест.

Не застрягати на одному питанні: Якщо не можете відповісти на питання одразу, пропустити.

4.2. Тест на використання префіксів *un-/in-(il-,im-, ir-)*

1. Використовуйте *un-* префікс перед словами, які починаються на голосну або приголосну.

2. Використовуйте префікс *il-* перед словами, які починаються з *i*: незаконно.

3. Використовуйте префікс *im-* перед словами, які починаються на *m* або *p*: неможливо.

4. Використовуйте префікс *ir-* перед словами, які починаються з *g*: irregular.

5. Використовуйте *in-*префікс у словах, які починаються з приголосних і голосних, але не з *i* або *u* [54].

Тести:

1) They say he has a ____ face.

a) dishonest

b) ilhonest

c) inhonest

2) The Joker character in Batman is ____.

a) insane

b) ilsane

c) irsane

3) I have an ____ fear of mice.

a) irrational

b) disrational

c) inrational

4) It's ____ that we have to work while they are on holiday.

a) unfair

b) disfair

c) infair

5) In the UK it's ____ to smoke in bars and restaurants.

a) illegal

b) inlegal

c) imlegal

6) He's so ____ even after all the help we gave him.

a) ungrateful

b) imgrateful

c) ingrateful

7) I am too ____ to go fishing.

a) impatient

b) unpatient

c) inpatient

8) He still acts like a child, he's so ____.

a) immature

b) inmature

c) irmature

9) His attempt to break the world record was ____.

- a) **unsuccessful**
- b) dissucessful
- c) insucessful

10) I think the information in this report is _____. It doesn't look right.

- a) **inaccurate**
- b) unaccurate
- c) iraccurate

11) It is _____ to park here.

- a) **illegal**
- b) inlegal
- c) illlegal

12) His actions were completely _____.

- a) **irresponsible**
- b) irresponseable
- c) unresponsive

13) The plan was _____ from the beginning.

- a) **illogical**
- b) unlogical
- c) inlogical

14) This task is _____ to complete.

- a) **impossible**
- b) inpossible
- c) unpossible

15) He often behaves in an _____ way.

- a) **immoral**
- b) inmoral
- c) unmoral

16) Встанте вірне слово в пропуск:

(unfair, invalid, illogical, immoral, irrational)

1. It is ____ to cheat during an exam.
2. His argument was completely ____ and lacked structure.
3. The contract was declared ____ by the court.
4. She was acting ____ and refused to listen to advice.
5. Their behavior was ____ and against social norms.

(1. *unfair*, 2. *illogical*, 3. *invalid*, 4. *irrational*, 5. *immoral*)

17) Поєднайте з вірним префіксом (un-, in-, il-, im-, ir-):

1. ____responsible
2. ____legal
3. ____possible
4. ____fair
5. ____regular

(1. *ir-*, 2. *il-*, 3. *im-*, 4. *un-*, 5. *im-*)

18) Оберіть речення, в якому вірно вживається префікс:

- a) It is *impossible* to solve this problem.
- b) It is impossible to solve this problem.
- c) It is impossible to solve this problem.

19) Оберіть речення, в якому вірно вживається префікс:

- a) His actions were *irresponsible*.
- b) His actions were irresponseable.
- c) His actions were irresponsible.

20) Оберіть речення, в якому вірно вживається префікс:

- a) This parking lot is *illegal*.
- b) This parking lot is illlegal.
- c) This parking lot is inlegal.
- d) Her reasoning was *illogical*.
- e) Her reasoning was unlogical.
- f) Her reasoning was inlogical.
- g) He acted in an *immature* way.
- h) He acted in an inmature way.

- i) He acted in an unmmature way.

4.3. Тест на використання префіксів mis-/dis-

Префікс *mis-* має загальгерманське походження. Його допомогою слова від дієслівних основ утворюються швидше за інших. Деякі слова означають негативність, а інші означають «неправильність»: *I have never begun a novel with more misgiving*[53, с. 150].

Префікс *dis-* має латинське походження і потрапив до англійської мови в період середньоанглійської епохи разом із запозиченнями з французької. Як і багато інших словотворчих елементів, що не є суто англійськими, *dis-* почав застосовуватися до основ як французького, так і англійського походження. Цей префікс формує слова на основі іменників, дієслів і прикметників, наприклад.: *As a matter of fact, to be absolutely candid, I rather disliked him.* (King Richard II).

Слово, утворене за допомогою цього префікса, передає заперечення якості, ознаки чи дії, яку позначає основа похідного слова. [45, с. 208].

Префікс *dis-* може поєднуватися як із словами, що починаються на голосні, так і з тими, що починаються на приголосні. Його значення передає протилежність дії або якості.

Префікс *mis-* позначає неправильність або помилковість чогось. Він може використовуватися зі словами, що починаються як на приголосні, так і на голосні звуки.

Тести:

Оберіть вірний префікс (*mis-*, *dis-*), щоб завершити речення:

1) He was accused of _____ using company funds.

- a) *mis-*
- b) *dis-*

2) She couldn't hide her _____ satisfaction with the outcome.

- a) *dis-*
- b) *mis-*

3) The instructions were so unclear that I _____understood them.

a) mis-

b) dis-

4) It's easy to _____trust someone if they lie repeatedly.

a) dis-

b) mis-

5) They wanted to _____connect the device from the power source.

a) dis-

b) mis-

Оберіть, які надані речення вірні:

6)The opposite of “honest” is “dishonest.”

a) True

b) False

7) “Misplace” means “to place something in the wrong location.”

a) True

b) False

8) “Disagree” and “misagree” have the same meaning.

a) True

b) False

9) “Mislead” means to provide false information.

a) True

b) False

10) “Disconnect” means “to separate or break a connection.”

a) True

b) False

Оберіть слово, яке не належить до групи.

11) mislead, misplace, disconnect, misuse

a) disconnect

b) misplace

c) mislead

d) misuse

12) dishonest, disagree, disappear, misunderstand

a) dishonest

b) disagree

c) disappear

d) misunderstand

13) discontent, disrespect, misbehave, disloyal

a) misbehave

b) disrespect

c) discontent

d) disloyal

14) misinterpret, miscalculate, disobey, misspell

a) disobey

b) miscalculate

c) misinterpret

d) misspell

15) disconnect, dishonest, mismanage, dislike

a) mismanage

b) dishonest

c) disconnect

d) dislike

16) Встановіть відповідність між словами:

1.misbehave

2.disconnect

3.disrespect

4.mismanage

5. misplace

6. disappear

7. disagree,

a) діяти нечесно або нечесно поводитись

- b) не виконати чогось за планом або очікуваннями
 - c) поставити або залишити щось не в тому місці
 - d) не погоджуватись або не бути на тому ж думці
 - e) погано управляти чимось чи ресурсами
 - f) поводитись некоректно або неввічливо
 - g) не виявляти бажаного результату або виходити з виду
- (1. f, 2. g, 3. h, 4. e, 5. c, 6. d, 7. b)

17) Оберіть правильний варіант із двох запропонованих:

He was punished for his _____behavior.

- a) misbehave
- b) disbehave

18) Оберіть правильний варіант із двох запропонованих:

The internet connection was _____due to a technical error.

- a) disconnected
- b) misconnected

19) Оберіть правильний варіант із двох запропонованих:

She decided to _____agree with the plan.

- a) disagree
- b) misagree

20) Оберіть правильний варіант із двох запропонованих:

The detective tried to _____lead us in the wrong direction.

- a) mislead
- b) dislead

4.4. Тест на використання префіксів non-

Префікс *non-* можна приєднати майже до будь-якого іменника, прикметника чи дієслова, вказує на заперечення або відсутність чогось.

Префікс *non-* часто поєднується з коренями слів без змін їхньої структури.

Це дозволяє легко формувати нові слова, адаптуючи їх до контексту.

Він є нейтральним за стилем і може бути застосований до широкого спектра слів.

- conformist – nonconformist (конформіст – інакомислячий);
- sense – nonsense (сенс – нісенітниця);
- alcoholic – non-alcoholic (алкогольний – безалкогольний).

Також може використовуватися замість префікса *un-* [44].

Тести:

- 1) This decision seems completely _____.
 - a) unbiased
 - b) nonbiased
 - c) nonunbiased
- 2) The product is labeled as _____ to ensure safety for children.
 - a) nonflammable
 - b) inflammable
 - c) unflammable
- 3) His response was _____ to the topic we were discussing.
 - a) irrelevant
 - b) nonrelevant
 - c) nonrelated
- 4) The event is open to both members and _____ members.
 - a) nonmember
 - b) nonclub
 - c) unmember
- 5) Many _____ organizations provide aid to people in need.
 - a) nonprofit
 - b) noncommercial
 - c) nonbusiness
- 6) Виправіть помилки:

“His comment was very nonconstructive.”

(unconstructive)

7) Виправіть помилки:

“The teacher gave a nonrealistic example.”

(unrealistic)

8) Оберіть вірний варіант:

“This rule is nonapplicable / **inapplicable** in this situation.”

9) Запишіть правильно речення:

“The report contained a lot of nonaccurate data.”

(inaccurate)

10) Виправіть помилки:

“He spoke in a nonclear manner.”

(unclear)

11) Значення слова “nonsense”?

- a) **безглуздя**
- b) фактичне значення
- c) сенс

12) Що означає “nonstop flight”?

- a) **прямий рейс**
- b) безперестанку летіти
- c) без зупинок політ

13) Яке значення має слово “nonsmoker”?

- a) **людина, не курить**
- b) палій
- c) споживач тютюнових виробів

14) Яке значення має слово “nonexistent”?

- a) **неіснуючий**
- b) уявний
- c) химерний

15) Яке з наведених речень використовує слово “nonfiction” правильно?

a) “I enjoy reading nonfiction books because they are based on true events.”

b) “Nonfiction stories often include magical creatures.”

c) “The author decided to switch from writing nonfiction to science fiction.”

16) Яке з речень правильно відображає юридичний контекст?

a) “The company asked all employees to sign a nondisclosure agreement to protect trade secrets.”

b) “Nondisclosure is required for all public announcements.”

c) “They refused to disclose information due to a nondisclosure statement in the letter.”

17) У якому реченні слово “nontraditional” використано коректно?

a) “She prefers nontraditional wedding ceremonies, such as beach celebrations.”

b) “Nontraditional values are the most common ones.”

c) “The nontraditional weather in July surprised everyone with snow.”

18) Яке речення відображає бізнес-контекст?

a) “The deadline for submitting the project is nonnegotiable.”

b) “All nonnegotiable items were removed from the list.”

c) “Their nonnegotiable price led to further discussions.”

19) Виберіть речення, яке правильно використовує слово “nonresident”:

a) “Nonresidents are required to pay an additional fee for university tuition.”

b) “Nonresidents are those who live in the city center.”

c) “A nonresident owns a house near the beach but rarely visits it.”

20) Яке з наведених речень використовує слово “nonrenewable” правильно?

a) “Coal and oil are examples of nonrenewable resources that take millions of years to form.”

- b) “Nonrenewable energy sources, like wind and solar, are environmentally friendly.”
- c) “The contract was labeled as nonrenewable, so it will automatically renew next year.”

4.5. Тест на використання префіксів *ab-*, *ig-*

Префікс *ab-*: Використовується для позначення чогось, що відхиляється, віддаляється або суперечить нормі. Часто використовується з латинськими коренями.

Приклади:

- Abnormal (ненормальний): щось, що відрізняється від звичайного;
- Abhor (ненавидіти): почувати відразу або сильну неприязнь;
- Abduct (викрадати): насильно забирати когось;
- Abstain (утримуватися): свідомо уникати певної дії.

Префікс *ig-*: Є варіантом префікса *in-* (що означає «заперечення» або «протилежність»), але використовується тільки перед літерами *n* або *g*.

Приклади:

- Ignorant (неосвічений): людина, яка не знає чогось або не хоче знати;
- Ignoble (підлий): щось нечесне або негідне;
- Ignominy (ганьба): стан сорому або втрати честі.

Тести:

1) The scientists found the results to be _____ to their hypothesis.

- a) abnormal
- b) ignoble
- c) ignorant

2) His actions were seen as _____ by his colleagues.

- a) abnormal
- b) abhor

- c) ignominy
- 3) The politician's complete behavior caused a scandal.
- a) ignoble
- b) abduction
- c) abducent
- 4) The teacher was disappointed by the _____ response to the class project.
- a) ignorant
- b) abnormal
- c) abstemious
- 5) The criminal was charged with _____ of the child.
- a) abduction
- b) ignominy
- c) abnormality
- 6) It was a case of complete when he was punished for a crime he didn't commit.
- a) ignominy
- b) ignoble
- c) abstemious
- 7) Her _____ attitude toward the subject led to her poor performance.
- a) ignorant
- b) abnormal
- c) abominable
- 8) The _____ nature of his arguments made it hard to believe anything he said.
- a) abysmal
- b) abdicable
- c) ignoble
- 9) The company's _____ policies led to its financial downfall.
- a) ignoble
- b) abstemious

- c) abnormal
- 10) Their _____ attitude toward environmental issues caused a lot of criticism.
- a) ignorant
- b) abduction
- c) ignoble
- 11) The movie received _____ reviews for its lack of originality.
- a) abominable
- b) ignoble
- c) ignorant
- 12) The committee had to make an _____ decision because the vote was tied.
- a) ignominious
- b) abnegation
- c) abnormally
- 13) The soldier's _____ actions earned him a medal of honor.
- a) ignoble
- b) abstemious
- c) ignominious
- 14) Her _____ remarks about the project were disappointing to hear.
- a) abominable
- b) ignoble
- c) ignorant
- 15) The leader's _____ attitude toward his people led to his downfall.
- a) ignoble
- b) abhor
- c) abnormal
- 16) The detective thought the case was _____ at first, but later uncovered important evidence.
- a) abnormally
- b) abducible

c) ignoble

17) The museum's collection included many _____ artifacts from ancient civilizations.

a) abominable

b) abstemious

c) ignoble

18) The artist's work was often considered _____ by critics.

a) abominable

b) abnormal

c) ignorant

19) His lack of knowledge about the subject made him appear _____ during the discussion.

a) ignorant

b) abnormous

c) ignoble

20) The students were taught to _____ all forms of cheating in the classroom.

a) abhor

b) abduction

c) ignoble

4.6. Тест на використання префіксів a-/anti-/counter-

- *a-* зазвичай позначає заперечення або відсутність без акценту на протистояння;

- *anti-* вказує на активну протидію або запобігання;

- *counter-* акцентує на реактивності або балансуванні.

1) The protest was organized to show _____ against the new government policies.

a. anti

- b. a
- c. counter

2) His _____ behavior towards his colleagues made him unpopular at work.

- a) a
- b) anti
- c) counter

3) The new law is _____ to the rights of free speech and expression.

- a) anti
- b) a
- c) counter

4) The doctor advised against using _____-influenza medication unless symptoms worsen.

- a) anti
- b) a
- c) counter

5) He gave an _____-argument to support his case in the debate.

- a) counter
- b) a
- c) anti

6) The activists launched an _____ the blank:campaign against the use of plastic.

- a) anti
- b) a
- c) counter

7) The athlete's injury wasete the sentto his chances of competing in the tournament.

- a) a
- b) anti
- c) counter

8) The government has implemented a _____-terrorism law to prevent extremist activities.

- a) anti
- b) a
- c) counter

9) Her _____-attack was quick and precise, catching her opponent off guard.

- a) counter
- b) a
- c) anti

10) The restaurant's _____-policy on unhealthy ingredients helped promote better public health.

- a) anti
- b) a
- c) counter

11) He was always ready with a _____-point to challenge others in the discussion.

- a) counter
- b) a
- c) anti

12) The _____-virus vaccine was developed to prevent the spread of the disease.

- a) anti
- b) a
- c) counter

13) The club advocates _____-bullying programs to foster a safer environment.

- a) anti
- b) a
- c) counter

14) The proposal was _____ to the previous one, suggesting a completely different approach.

a) counter

b) a

c) anti

15) The company's _____-strike policy was introduced to prevent labor unrest.

a) anti

b) a

c) counter

16) The article discusses the _____-reaction of the population to the recent economic changes.

a) counter

b) a

c) anti

17) Her _____-remarks during the interview made her sound very disagreeable.

a) anti

b) a

c) counter

18) A _____-protest broke out after the controversial decision was announced.

a) anti

b) a

c) counter

19) The _____-proposal suggested a new way to deal with the environmental crisis.

a) counter

b) a

c) anti

20) He used a _____-measure to neutralize his opponent's strong argument.

- a) counter
- b) a
- c) anti

4.7. Тест на використання префіксів не-/без-

Префікс *не-* додається до прикметників та прислівників для утворення протилежних значень.

Префікс *не-* також утворює заперечення в іменниках:

- нещастя (щастя);
- непорозуміння (порозуміння).

Також використовується для утворення заперечень у дієслів:

- не знати (знати);
- не любити (любити);
- не вірити (вірити);
- не працювати (працювати).

Тести:

1) Його аргументи здалися _____.

- a) неправильними
- b) безправними
- c) нещирими

2) Робота виявилася вильний варі не приносила задоволення.

- a) безнадійною
- b) нещасливою
- c) невдалою

3) Ця ситуація є абсолютно _____.

- a) неконтрольована
- b) безконтрольна

- с) безпорадна
- 4) Його слова були _____ і не відповідали дійсності.
- а) неправдивими
- б) безправними
- с) невірними
- 5) Після тривалої подорожі вони залишилися _____.
- а) безсилами
- б) несиловими
- с) безстрашними
- 6) Рішення виявилося _____ і потребувало перегляду.
- а) неправильним
- б) безрезультатним
- с) невірним
- 7) Його поведінка здається _____ у цій ситуації.
- а) безвідповідальною
- б) невідповідною
- с) беззахисною
- 8) У _____ будинку зберігався таємний архів.
- а) безлюдному
- б) нежитловому
- с) невикористаному
- 9) Це рішення є _____ у даній ситуації.
- а) бездумним
- б) непотрібним
- с) неправомірним
- 10) Його виступ був _____ і не зміг переконати слухачів.
- а) непереконаливим
- б) беззмістовним
- с) незначним
- 11) Зустріч була _____ і закінчилася нічим.

a) безрезультатною

b) незначною

c) безглуздою

12) Дитина почувається _____ у великому натовпі.

a) беззахисною

b) незахищеною

c) безпечливою

13) Це був _____ документ, який не мав юридичної сили.

a) недійсний

b) безглуздий

c) непотрібний

14) Його _____ зауваження викликали конфлікт.

a) безтактні

b) невічливі

c) неправдиві

15) Робота виявилася _____ і потребувала додаткових ресурсів.

a) безперспективною

b) незакінченою

c) непотрібною

16) У _____ кімнаті залишився старий меблевий гарнітур.

a) нежилій

b) безлюдній

c) невикористаній

17) Він зробив _____ вчинок, який зруйнував дружбу.

a) безглуздий

b) нерозумний

c) неправдивий

18) Турист залишився _____ після важкого походу.

a) безсилим

b) незахищеним

с) безстрашним

19) Під час війни багато людей залишилися _____.

а) бездомними

б) невільними

с) беззахисними

20) Його слова здаються який варіант суперечать фактам.

а) неправдивими

б) невірними

с) безглуздими

ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 4

Ми дізнались, що існують такі види тестів:

1. Прості тести:

Усі питання доступні одразу.

Питання можуть бути розташовані в довільному порядку.

2. Тести типу інтерв'ю:

Вимагають суворого порядку питань.

Наступне питання може бути пов'язане з відповіддю на попереднє.

3. Адаптивні тести:

Порядок питань залежить від попередніх відповідей.

Використовуються в психологічних і соціологічних опитуваннях.

4. Тести за типом завдань:

З вибором правильної відповіді: швидка перевірка знань великого обсягу матеріалу.

З короткою відповіддю: оцінюють здатність коротко відповідати.

З відкритими запитаннями: оцінюють уміння формулювати думки.

З відповідями на вибір: дозволяють оцінити глибину розуміння.

5. Інтерактивні тести:

Використовують цифрові технології.

Приклади: онлайн-платформи, відео-тести.

Переваги тестування :

- 1) Об'єктивність оцінки.
- 2) Швидкість перевірки.
- 3) Охоплення великого обсягу матеріалу.

Недоліки:

- 1) Не завжди перевіряють глибину знань.
- 2) Викликають стрес у студентів.

Принципи ефективної роботи з тестами:

- 1) Регулярна підготовка, самоперевірка, групове навчання.

- 2) Чітке розуміння формату тесту.
- 3) Часова організація під час тесту.

Було сворено 120 тестових завдань на перевірку знань, при вживанні заперечних префіксів (*un-/in-(il-,im-, ir-), mis-/dis-, non-, ab-, ig-, a-/anti-/counter-, не-/без-*).

ВИСНОВКИ

У ході дослідження префіксального заперечення, ми виявили, що це допомагає розкрити особливості мовних систем, виявити спільні риси та відмінності між англійською та українською мовами. Краще стали розуміти принципи функціонування префіксального заперечення, яке сприяє покращенню навичок використання цих мов у писемному та усному мовленні, а також у перекладацькій діяльності.

В процесі нашого дослідження нами було:

1. Виявлено, що механізми формування заперечень в англійській та українській мовах не тільки відображають різні граматичні системи, а й є частиною культурної специфіки мови.
2. Покращено розуміння префіксального заперечення, яке може удосконалити навички володіння мовою, переклад і сприйняття контексту.
3. Визначено спільну рису англійської та української мов, а саме в обох мовах префікси використовуються для утворення антонімів і контекстових протиставлень. Префікси можуть мати стилістичні відтінки та впливати на семантику слова.
4. Виявили відмінності, а саме: в англійській мові велика кількість заперечних префіксів, які мають окремі значення і сфери застосування, тоді як в українській – використання зосереджене на кількох ключових префіксах. Семантика англійських префіксів часто складніша через запозичення з інших мов.
5. Вперше систематизовано вживання заперечних префіксів обох мов у зіставному аспекті, враховуючи семантичні, синтаксичні та морфологічні особливості.

Для поглиблення і застосування опанованих знань, було створено понад 100 тестових завдань, що включають в себе різні рівні складності. В тестах перевіряєть вміння вживати заперечні префікси англійської та української мов.

Створення тестів та словника заперечних префіксів дозволяє спростити їх засвоєння.

Отже, результати дослідження можуть бути використані для покращення викладання мов і розробки навчальних матеріалів.

Наше дослідження допомогло зрозуміти, як заперечення формуються в англійській та українській мовах, які функції виконують префікси та як ці знання можуть бути застосовані в навчанні, перекладі та міжмовній комунікації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бачишина, О. Б. Семантика часу і простору: особливості, стан та проблеми дослідження в українському мовознавстві / О. Б. Бачишина. – К.: Наукові праці. – 2014. – С. 6–11.
2. Верба, Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської і української мов: посіб. [для переклад. від-нь вузів] / Л. Г. Верба. – Вінниця : Нова Книга, 2008. – 160 с.
3. Діброва, В. А. Мовні та мовленнєві засоби вираження заперечення в англійському й українському офіційно-діловому дискурсі / В. А. Діброва. – К. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд., 2015. – 32 с.
4. Діброва, В. А. Класифікація типів заперечення / В. А. Діброва // Система і структура східно-слов'янських мов : зб. наук. пр. – К. : Знання України, 2008. – С. 253–258
5. Діброва, В. А. Категорія заперечення в діловій англійській та українській мовах / В. А. Діброва // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. - ЖДУ : ЖДУ імені Івана Франка, 2010. - Вид. 51. - С. 109-113.
6. Кардаш, Л. В. Мовні засоби вираження заперечення і протиставлення в українській літературній мові / Л. В. Кардаш. - Переяслав-Хмельницький, 2008. – 211 с.
7. Кочерган, М. П. Слово і контекст / М. П. Кочерган // Мовознавство. – 1976. – №6. – С. 21–30.
8. Кришталюк, Г. А. Заперечення в англійському дискурсі: лінгвокогнітивний аспект : монографія / Г. А. Кришталюк. - Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. 2011. – 5 с.
9. Мизин, Т. О. Семантичні та структурні особливості фразеологічних антонімів англійської мови / Т. О. Мизин // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. - №31(2). – 2017. – С. 112–115.

10. Мовчан, Д. В. Особливості методики дослідження антонімів / Д. В. Мовчан // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2014. – №9. – С.112–114.
11. Мороховська, Е. Я. Основні аспекти спільної теорії лінгвістичних моделей / Е. Я. Мороховська. – Київ: Вища школа. 1975. – 246 с.
12. Паславська, А. І. Експліцитне і імпліцитне заперечення в сучасній німецькій мові / А. І. Паславська – К: Дис. ... канд. філол. наук, - Львів, -1990. – 211 с.
13. Сіняговська, І. Ю. Порівняльна лексикологія англійської та української мов / І. Ю. Сіняговська. - Київ : Наукова думка, 2018. – 220 с.
14. Соссюр, Ф. Курс загальної лінгвістики / Пер. з фр. А. К. Бурячка. – Київ: Основи, 1998. – 324 с.
15. Тараненко, О. О. Українська мова: Енциклопедія / Редкол.: В. М. Русанівський, М. П. Зяблюк та ін. – К.: Українська енциклопедія, 2000. – 752 с.
16. Цар, І. М. Локативна семантика префіксів у сучасній англійській мові / І. М. Цар. – Львів, 2010. – 211 с.
17. Яцеська, О. Семантичний аналіз негативних префіксів у дієсловах англійської та української мов / О. Яцеська, Л. М. Марчук. – К. // «Актуальні проблеми філології», 2021. - № 3. - С. 112–126.
18. Bauer, L. English Word-Formation. Cambridge / L. Bauer. - Cambridge University Press, 1983. – 300 p.
19. Chambers, J. K. The Handbook of Language Variation and Change / J. K. Chambers, N. Schilling. – Hoboken, 2013. - 616 p.
20. Cruse, D. A. Lexical Semantics. Cambridge / D. A. Cruse. - Cambridge University Press, 1986. – 310 p.

21. Datsyshyn, Kh. Neologisms with the Prefix Anti- in the Ukrainian Online Media in the COVID-19 Pandemic Period / Kh. Datsyshyn, Z. Haladzhun, N. Kunanets // CEUR Workshop Proceedings, 2022. P. 192–211.
22. Dixon, R. English Prefixes and Their Cognitive Functions / R. Dixon // A Comparative Study. Oxford Journal of Linguistics, 2021. - № 29(4). - P. 345–362.
23. Hock, H. H. Language History, Language Change, and Language Relationship: An Introduction to Historical and Comparative Linguistics. / H. H. Hock. – Berlin: Mouton de Gruyter, 2009. – 580 p.
24. Hrytsai, A. Negative Prefixes in Ukrainian Media: Contextual Features and Translation Approaches / A. Hrytsai. – London, 2020. - 5 p.
25. Jespersen, O. English Grammar in Practice / O. Jespersen. – London: Longman, 1986. – 100 p.
26. Jespersen, O. Negation in English and other languages / O. Jespersen. - Copenhagen, 1917. – 78 p.
27. King, S. The Green Mile / S. King. - New York: Scribner, 1996. – 448 p.
28. Koontz, D. Dark Rivers of the Heart / D. Koontz. - New York: Bantam Books, 1994. – 487 p.
29. Marchand, H. The categories and types of present-day English word-formation / H. Marchand // A synchronic-diacronic approach. – Birmingham: Univ. of Alabama press, 1986. – 379p.
30. Mazzon, G. A. History of English Negation / G. A. Mazzon. - Routledge, 2016. - 192 p.
31. Murray, J. Morphological Prefix Analysis in English Language Education. Cambridge Linguistics Journal / J. Murray, 2022. - № 34(2). - P. 211–225.
32. Popova, T. Comparative Analysis of Prefixation in English and Ukrainian Lexis / T. Popova // Linguistic Innovations. – Kherson, 2019. P. 78-89.
33. Quirk, R. A Comprehensive Grammar of the English Language / R. Quirk. – London: Longman, 1985. – 278 p.

34. Zimmer K. E. Affixal negation in English and other languages: an investigation of restricted productivity / K. E. Zimmer // Word. -New York, 1964.- №2.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

35. Андрейчук, Н.І. Константивна лексикологія англійської та української мов: Теорія і практика / Н. І. Андрейчук, О. А. Бабелюк. – Київ, 2019. – 236 с.

36. Гуменюк, О. Крос-культурні аспекти антонімії: англійська та українська мови / Ольга Гуменюк // Лінгвістичні дослідження. –2019.№4. – С. 12-25.

37. Карпенко, О.В. Comparative lexicology of the Ukrainian and English languages / О. В. Карпенко. – Харків, 2018. – 105 с.

38. Кириченко, А. П. Заперечення у словотворі української мови: аналіз префіксальних конструкцій / А. П. Кириченко // Журнал «Українська мова», -2020. № 1. -С. 78–89.

39. Савчук, Т. Семантичні відмінності префіксальних антонімів у англійській та українській мовах / Тетяна Савчук. –2020. №5(3).– С. 89-102.

40. Соколова, С.О. Аналіз функцій префіксів у сучасній англійській та українській мовах / С. О. Соколова // Журнал «Лінгвістичні студії», -2023. -Вип. 5, - С. 45–59.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

41. Афіксальне вираження конотації [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.ukrsurt.com.ua/disertaciya>
42. Антоніми в турецькій мові [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://surl.li/zsvnmd>
43. Види тестів [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://sites.znu.edu.ua/fragment/105.ukr.html>
44. Заперечні префікси в англійській[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://opentalk.org.ua/langstory/zaperechni-prefiksy-v-anglijskij/>
45. Заперечний префікс dis-, de-[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/pcpaly>
46. Комарницька І. І. Засоби вираження категорії заперечення у сучасній англійській мові [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2013/Philologia/3_136711.doc.htm
47. Лексичне значення контекст: теоретичні аспекти [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://surl.li/utnprs>
48. Префікси в англійській мові [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://linguodan.com/prefixes-in-english>
49. Тести, їх види та діагностичні можливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://vseosvita.ua/library/testi-ih-vidi-ta-diagnosticni-mozlivosti-305034.html>
50. Grammarway[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://surl.li/nsdgcr>

51. Collins dictionary. Meaning of prefix dis- [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/dis>
52. Orson Scott Card [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.hatrack.com/osc/books/treason01.shtml>
53. Milton`sParadise[Электронный ресурс]. – Режим доступа:<https://ia800904.us.archive.org/35/items/miltonsparadisel00miltuoft/miltonsparadisel00miltuoft.pdf>
54. Negativeprefixes[Электронный ресурс]. – Режим доступа:<https://www.ecenglish.com/learnenglish/lessons/negative-prefixes>

ДОДАТКИ

Додаток 1

Банк слів із заперечними префіксами в англійській мові

un-	– unsafe – unabbreviated – unabsorbent – unarmoured – unalterable – unascertained – uncollected – unchartered – unapprehensive – understandable – undeceive – unman – unfrock – unwisdom – unlost – unbuttoned – unknot – unprofessional – unprovoked – unknown	– ungrateful – uninhabited – untalented – unpunished – unreserved – uncontrolled – uneatable – unchristian – unhuman – uninterested – unhappy – unusual – uneasy – unapproachable – unkind – unclean – undo – untie – unaccompanied – unphilosophical – unwooded	– unsatisfied – unhappiness – upset – unread – unspeakable – unpleasant – unevil – unblue – unred – uncolossal – unmarried – unfree – unacademic – unslaked – unballasted – unattested – unhomogeneous – unverbilized – untraceable – unwinged – unscored – unstin
-----	--	--	---

	– unmanned – unsalutary -unprofessional – unsophisticated – unweathered – untamed – unbalance – unbrazing – uncoiler – undocking – unblocking – uncertainty – uncontrollability	– unshorting – uninhabited – unsatisfactory – unsuccessful – untied – ungrateful – unkind – underestimate – unconventional – untrue – unhooking – unsodering	– unreachable – undress – unbelievable – uncertain – unlikely – unfair – unbiased – unconstructive – unrealistic – uneasy – unshift – unsymmetry
in-	– incapacious – insufficient – incautious – inedible – inhuman – insane – insecure – inappropriate – indefinite – inability	– incorrect – intransitive – indifferent – incurable – inactive – inverse – involuntarily – incorrect – incredible – infirm	– insecure – incomplete – invisible – insane – inaccurate – invalid – inapplicable – inaccurate – indiscreet – indecent
im-	– impossible – imbalance – impatient	– improbable – improper	– immigrant – immature – immoral
il-	– illegalilliterate	– illogical	– illegal
ir-	– irresponsible – irregular	– irrelevant	– irreplaceable – irrational

ig-	– ignorant – ignominy	– ignorance – ignoble	– ignition
ab-	– abductor – aboralis – abhominable	– abhor – abduct – abstain	– abysmal – abominable – abnormal
a-	– asymmetry – apolitical – atheist – asexual – amoral – amiss – atypical	– afire – adrift – afloat – akin – afar – aloud – ashore	– along – alike – atypical – achromatic – asymmetrical – atop – abed
anti-	– anti-hero – anti-fascist – anti-inflammatory – anti-war – antipathetic	– antisocial – anti-thief – anti-progress – anti-influenza – anti-policy	– anti-virus – anti-bullying – anti-strike – anti-remarks – anti-protest
mis-	– misspell – misinterpret – misplace – mistrust – miscredit – misspell – mislead – mishear – misaligned – mismatch – misphasing	– misfocusing – misapply – miscount – misarrangement – misrule – misfire – misalignment – mishandling – mistrim – misoperation – miscalculation	– misdeed – misfortune – misbehave – mistrust – mismanagement – misconduct – miscalculate – mislead – misusing – misunderstand – misadventure

dis-	– distrust – disinterested – dishonest – disagree – dislike – disincentive – disadjust – disafforest – disinherit – disarticulate – disasamble – dissymmetry	– disparity – disalignment – diseconomy – disapproval – disobedient – dishonest – disagreeable – disconnect – disgruntled – disloyal – disapproval	– disarm – disburse – disloyal – dispraise – disappear – disclose – dissatisfaction – disengagement – disable – dishonour – disassociate
counter-	– counter-claim – counter-program – counterpoint – counterbalance – counterweight – counterfoil – counter-pressure – counter-radiation – countertheme – counter-advertising – counter-proposal	– countercurrent – counter-flow – counter-trade – countermissile – counterreaction – counter-tide – counteraccusation – counteraction – counter-appeal – counter-measure	– counterbond – counter-delivery – counter-interrogation – contraindicate – - counterrevolution – counter-attack – counter-intuitive – counter-protestors

non-	– nonflammable – non-human – nonviolent – non-payment, – non-smoking, – non-alcoholic – nonsense – nonprofessional – non-aggression – nonaggressive	– nonfiction – nonviolent – non –conference – non –appointed – nonprofit – nonmember – non-scientific – non-activated – nonstop – nonessential	– nonsmoker – nonexistent – nonfiction – nontraditional – nonnegotiable – nonresidents – nonrenewable – nonbeliever – noneessential
------	--	---	---

Додаток 2

Банк слів із заперечними префіксами в українській мові

не-	– несвоєчасної – нещасливий – невідомий – небажаний – невеликий – немолодий – невідомий – неясний – негарний – нечіткий – неробочий – незаміжній – нетовариш	– невеликий – немалий – небідний – небезгрішний – небезнадійний – небезуспішний – недієздатним – недійсним – невірну – несплати – неприпустимим – недостаток – невеликий	– невдячний – несмачний – недурний – неправда – недружній – нечистий – незрозумілий – немилість – не свобода – недійсним – нещасливий – нездоровий
без-	– безболісний – безлісний – бездомний – безкорисливий – безмежний – безстрашний – безцінний – безмозковий – безлад – безмір	– безцінь – бездоріжжя – безумовно – безнадія – безбідний – бездітний – безрукий – безводний – безалкогольний – бездіяльність	– безмежний – бездоганний – безлюдний – безмежний – безсоння – безстрашний – безглуздий – безладдя – безбарвний